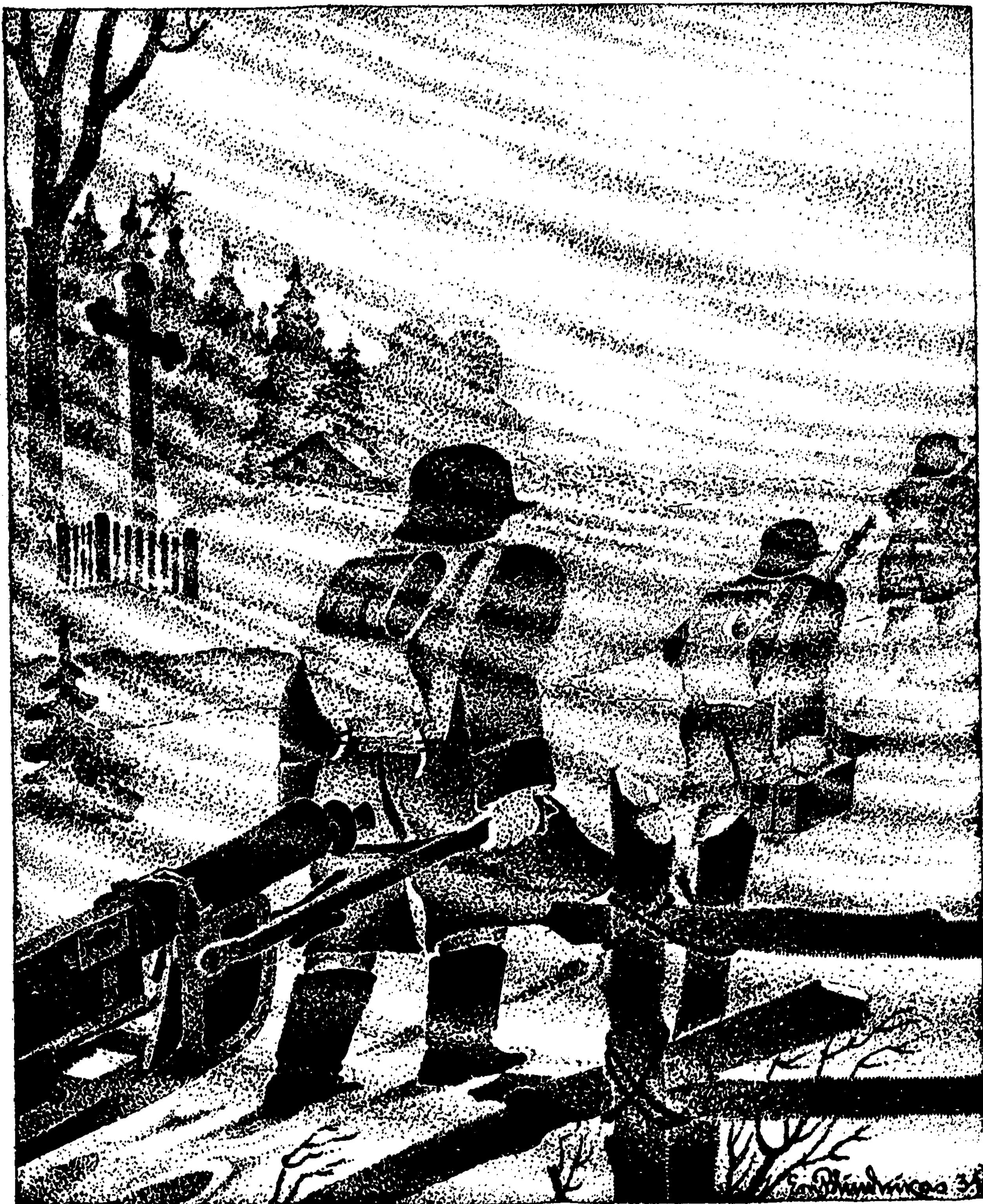

KARYS

Kaina 30 ct

Nr. 4

Artējimas pūgoje

Politikos apžvalga

SARO KRAŠTAS PERDUODAMAS VOKIETIJAI

Saro krašto plebiscitas, kaip žinoma, pasibaigė vokiečių laimėjimu. Jie gavo apie 90% visų balsų. Į tai atsižvelgdama Tautų Sąjungos Taryba nutarė perduoti kraštą Vokietijai nuo šių metų kovo 1 d. Jau kraštas ir Prancūzija rengiasi šiam perdavimui. Prancūzija jau nutraukė muitų sąjungą su Saru ir nieko neleidžia iš Saro krašto. Paties krašto gyventojai, ypač prancūzai, žydai ir nehitlerininkai — vokiečiai, jau bėga iš krašto, bijodami vokiečių persekiojimo. Ekonomiškai kraštas turės nukentėti, nes būdamas Tautų Sąjungos globoje jis laisvai prekiaavo su Prancūzija ir jo gyventojai skurdo nežinojo. Dabar krašte išviešpataus skurdas, kuris viešpatuoja Vokietijoje. Aplamai, plebiscitas praėjo ramiai, be jokių žymesnių susirėmimų vietoj ir be didesnio įtempimo užsieny. Baimė, kad dėl Saro gali ištikti Europą nelaimė, pasirodė kol kas nepagrįsta. Tautų Sąjungos Tarybos posėdy, kur buvo išspręstas Saro klausimas, buvo pabrėžta, kad šio reikalo išsprendimu bus sustiprinta taika Vakarų Europoje, nes daugiau ginčytinių klausimų (teritorinių) tarp Prancūzijos ir Vokietijos jau nebėra.

ŠVEDAI SMERKIA VOKIEČIŲ VEIKIMĄ KLAIPĖDOJE

Švedų spauda vis dar rašo apie Klaipėdos būseną. Tie mūsų šiaurės kaimynai gana objektyviai apibūdina būseną ir smerkia vokiečių veiksmus. Švedijos laikraščiai nurodo ekonomines Vokietijos represijas prieš Lietuvą dėl Klaipėdos ir nurodo, kad propaganda krašte varoma atsiųstais iš Vokietijos pinigais. Pagaliau laikraštis nurodo, kad, nepaisant tų visų priemonių, Lietuvos pozicija krašte gan tvirta, nes teisingumas ir viso pasaulio prielankumas yra Lietuvos pusėje.

AR BUS TAIKA EUROPOJE PO SARO KLAUSIMO IŠSPRENDIMO

Europos spauda dabar svarsto, ar bus taika Europoje po Saro krašto išsprendimo. Nuomonės dėl šio klausimo yra optimistiškos. Nurodoma, kad Prancūzija šaltai sutiko Saro plebiscito rezultatus ir nesijaudina dėl krašto perdavimo Vokietijai. Prancūzų ministeris pirmininkas Flandinas pareiškė, kad Prancūzija patenkinta, nes plebiscitas praėjo Tautų Sąjungos globoje ir sutarčių ribose, ir be jokių svyravimų perduoda kraštą. Taip pat ir Hitleris savo radio kalboje pareiškė, kad dabar neliko jokių teritorinių ginčų tarp Prancūzijos ir Vokietijos. Anglijoje vyrauja nuomonė, kad dabar Vokietija galės grįžti į Tautų Sąjungą ir manoma šia kryptimi veikti. Žinoma, Vokietija galės grįžti tik jai pripažinus ginklavimosi lygybę, tačiau tai jokios praktiškos reikšmės neturi, nes vis vien Vokietija gerai apginkluota. Todėl ir manoma, kad Europos politinė būsena kiek susitvarkys.

GINKLŲ GAMYBA DIDĖJA

Tarptautinės diplomatų akademijos generalinis sekretorius Frangulis spaudos atstovams pasisakė dėl dabartinės politinės būsenos. Jis nurodė, kad dabar Europoje be paliovos gamina ginklus. Visur eina smarkus ginklavimosi darbas, tačiau reikia tikėtis, kad artimiausiu laiku šiais ginklais nesinaudos. Centro Europos ir Rytų Europos saugumui sustiprėjus bus galima išvengti susirėmimų. Frangulis tikisi, kad ir Japonija su Rusija susitaikys ir tarp jų susirėmimų nebus, bent 1935 m.

SOVIETŲ RUSIJOS SPAUDA APIE KLAIPĖDOS VOKIETININKŲ BYLĄ IR KLAIPĖDOS REIKALUS

Sovietų Rusijos įtakingiausias laikraštis „Izvestija“ paskutiniomis dienomis idėjo platų straipsnį apie Klaipėdos vokietininkų bylą ir Klaipėdos reikalus. „Izvestija“ nurodo, kad Klaipėdos vokiečiai pradėjo Klaipėdoje naudotis nacionalsocialistų pagrindiniu metodu — teroru. Jie norėjo vidaus sukilimo pagelba atplėšti kraštą nuo Lietuvos, kaip anksčiau mėgino padaryti Austrijoje. Tačiau nepavyko nei ten, nei Klaipėdoje. Pagaliau laikraštis pabrėžia, kad Klaipėdos bylos faktai daug kalba ir iš jų reikia pasimokyti, kaip tvarkyti kraštą ateity.

LENKŲ UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIO KELIONĖS Į SKANDINAVIJĄ TIKSLAS

Šiomis dienomis lenkų užsieny reikalų ministeris Beckas viešėjo Švedijoje. Lenkų spauda stengėsi įrodyti, kad Becko kelionė yra privatiška, tačiau pasirodė, kad ji turėjo politinių tikslų. Apie šiuos tikslus rašo prancūzų spauda. Anot jos, Beckas stengiasi sudaryti šiaurės-rytų bloką, kuriame dalyvautų Vokietija, Lenkija ir Skandinavijos valstybės (Danija, Švedija ir Norvegija) ir kuris būtų pastatytas prieš Rytų paktą. Lenkai, anot prancūzų spaudos, dar norėjo laimėti bloko dalyvių sutikimą šeiminkauti Pabaltijy ir net Klaipėdos uostu naudotis. Tačiau planas nepavyko. Švedijoje Beckas buvo labai šaltai priimtas. Spauda idėjo tik vieną jo kalbą ir tai gerai apkarpytą ir sutrumpintą. Dėl švedų-lenkų santykių švedų spauda nė žodžio neparašė. Todėl manoma, kad Becko kelionė nepasisėkė. Pažymėtinas ir tas faktas, kad net ir lenkų spauda, kuri visuomet skelbia apie savo užsienio politikos „laimėjimus“, ši sykį apie juos nerašė.

NEVYKUSI LENKŲ POLITIKA

Patys lenkų laikraščiai paskiausiai pradėjo smarkiai kritikuoti lenkų užsieny politiką. Įtakingieji laikraščiai rašo, kad lenkų užsieny politika yra nevykusi. Jie nurodo, kad lenkai nieko negali veikti prieš mažąją Lietuvą, jau nekalbant apie didesnes valstybes ir Tautų Sąjungą. Toks nuosirdus lenkų spaudos prisipažinimas rodo, kad ten dalykai svyruoja.

VIDAUS BŪSENA ESTIJOJE

Sausio 17 d. estų valstybės galva Paets pasakė kalbą vidaus politikos reikalais. Jis pareiškė, kad Estijoje visi turi lygias teises ir niekas nenori kito teisių varžyti. Tačiau kai kurios grupės norėjo valstybei pakenkti ir reikėjo prieš jas imtis priemonių. Taip laisvės kovotojai, laisvės karų vardu, norėjo paimti valdžią į savo rankas ir rengė sukilimą. Pats laisvės karų vadas gen. Leydonneris prie jų neprisidėjo, bet dargi ėmėsi tvarką atstatyti. Taip pat ir iš kairės kai kas nori primesti partijos jungą visai tautai. Todėl ir nebus rinkimų į seimą. Bus tikrai tautos atstovybė, kurioje dalyvaus ir politinės partijos ir ūkio organizacijų atstovai.

KARINIS RENGIMAS ESTIJOJE, BET BE POLITIKOS

Estų kariuomenės vadas gen. Leydonneris šiomis dienomis pasisakė dėl karinio rengimo Estijoje. Jis nurodė, kad karinis rengimas vidurinėse mokyklose nepageidaujamas. Karinis rengimas turi būti varomas tik universitetuose. Toliau Leydonneris pasisakė prieš kariuomenės vėlimą į politiką. Kariuomenė, anot jo, turi tarnauti visai valstybei ir stovėti jos sargyboje nepaisant valdymo sistemos ir, apleimai, vidaus būsenos.

KLAIPĖDOS ŪKIO PAŽANGA PER 12 METŲ

Per Klaipėdos sukakties minėjimą krašto gubernatorius dr. Novakas pasakė kalbą, kurioje palietė krašto ekonominę būseną. Gubernatorius nurodė, kad per tą laiką, kada Klaipėda prijungta prie Lietuvos, ji padarė didelę pažangą ūkio srityje. Ūkininkų būsena pagerėjo, nes jų auginami galvijai ir kiaulės supirkinėjami iš jų, pramonė išaugo, nes Lietuvoje yra rinka Klaipėdos dirbiniams, judėjimas per uostą gyvas, nes čia eina Lietuvos eksportas ir importas. Pagaliau ir prekyba atgijo krašte.

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS BENDRADARBIAVIMO KONFERENCIJA

Sausio 19 d. Rygoje prasidėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos bendradarbiavimo biuro konferencija. Kaip žinoma, šis biuras buvo įsteigtas per pereinamųjų metų liepos 1 d. konferenciją tuo pat reikalu. Dabar šis biuras susirenka tolimesnio darbo planui nustatyti. Pirmiausia bus apsvaustyta kultūrinio ir ekonominio pobūdžio reikalai, nes jie jau seniai yra pribrėdę, ypač po neseniai sudarytos Pabaltijo valstybių politinės santarvės.

Šioje konferencijoje dalyvauja žymiausi visi trijų valstybių visuomenės ir politikos veikėjai.

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. **Telef.:** per Vyr. Štabą 56 nr. **KAINA:** visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Blaivus žvilgsnis į drausmę

Kariuomenė, būdama priemonė tautos idealams siekti, reikalinga gero pasirengimo karui, būtent: technikos priemonių, mokėjimo jomis naudotis ir, ypatin-gai, pačių karių aukštos moralės. Šiam paskutiniam reikalavimui pasiekti vienintelė priemonė — auklėjimas.

Norint laimėti, pirmiausia reikia tvirtai pasiryžti. Vykdam tautos tikslus, reikalinga, kad tautos reika-lai kariams būtų svarbūs, suprantami ir bendri. Ka-riuomenėi būtina reikalingas visiškas vieningumas, paremtas geru tarpusavio sugyvenimu ir klusnumu — drausme.

Kariuomenėje visais laikais yra žinoma pilietiš-koji, riteriškoji ir baudžiamoji drausmė.

Pilietiškoji drausmė remiasi aukštu piliečio pa-reigų supratimu, riteriškoji — išlavintu kariškos gar-bės jausmu ir baudžiamoji — bausmės baime.

Pilietiškoji drausmė svarbi tuo, kad karį nereika-linga raginti ir ypatingai prižiūrėti, kada jis atlieka jam pavestą uždavinį. Toks karys jaučia, kad jo pa-gelba tėvynei būtina reikalinga ir tą savo pagelbą stengiasi jai suteikti, nors už tai ir gyvybę paaukotų. Pasakojama, kad 1904 m. per Rusijos—Japonijos karą japonams reikėjo užbarikaduoti Port-Artūro uostą. Šiam tikslui siaurame išėjime iš uosto į atvirą jūrą reikėjo paskandinti kelis senus laivus. Aišku, kad tie žmonės, kurie turėjo atlikti šį uždavinį, turėjo žūti. Tai žinodama Japonijos vyriausybė nenorėjo pati tuos žmones mirčiai skirti, todėl kreipėsi į tautą, ieškodama savanorių. Ir štai kas įvyko! Išgirdę tėvynės balsą, net 25.000 tikrų jos sūnų pareiškė norą atlikti tą žygį ir mirti dėl tėvynės. Iš to skaičiaus buvo išrinkti keli tinkamesni, kurie minėtą uždavinį atliko, nors pa-tys žuvo. Tačiau jų žygis nenuėjo veltui: Port-Ar-tūras buvo paimtas ir Japonija karą laimėjo.

Tą patį parodė ir mūsų besikurianti kariuomenė. Šimtai pilkųjų arimų sūnų, pajutę, kad išmušė tėvynės vadavimo valanda, stvėrėsi kokius kas turėjo ginklus ir, pusiau alkani, apiplyšę, atstatė krūtines prieš puo-lantį priešą. Ne vienas jų atgulė po žeme, bet savo pareigą atliko: tėvynė tapo laisva. Laisva dėl to, kad mūs pirmieji kariai vieni kitus suprato, buvo vieningi ir pilietišškai drausmingi.

Riteriškoji drausmė, kaip jau minėta, remiasi iš-lavintu kariškos garbės jausmu. Šis jausmas atsiranda pas ilgiau kariuomenėje tarnaujančius karius. Jie su-sigyvena su kariška aplinkuma, kariškomis tradicijo-mis, pripranta pasitikėti viršininkais ir kiekvienu at-veju laikyti juos autoritetais, o valdinius — artimais žmonėmis. Tokie kariai atlieka viršininkų duotą jiems uždavinį ne prievartos verčiami, bet įsitikinę, kad taip turi būti.

Riteriškoji drausmė aukščiausio laipsnio buvo pasiekusi didžiųjų karo vadų laikais. Istorija mini, kad tokiam karo vadui, kaip Napoleonas, traukdavo

tarti keletą karštų žodžių ir pulkai traukdavo su juo į tolimiausius kraštus, aukodami savo gyvybes ir nuga-lėdami savo gausingus priešus. Juos jungė tvirtas pasitikėjimas savo viršininkais.

Jei tas drausmės rūšis (pilietiškąją ir riteriškąją) sujungsime ir įgyvendinsime kariuomenėje, tai toji kariuomenė dvasiniu atžvilgiu bus ideališka. Tačiau tikrumoje taip nėra. Kiekvienas žmogus turi įvairių savo reikalų ir, nemokėdamas jų suderinti su bendrais tautos reikalais, užmiršta pilietiškas pareigas ir įsi-vaizduoja jas kaip nereikalingas sunkenybes. Be to, turime prisipažinti, kad daugelis piliečių yra linkę į blogą, ir kadangi tokie piliečiai patenka į karių eiles, todėl ir tenka griebtis įvairių priemonių, kurios palai-kytų kariškąją auklėjimą. Viena tokių priemonių ir yra baudžiamoji drausmė.

Daugelis mano, kad baudžiamoji drausmė yra ka-riuomenių vadovybių sugalvota, tačiau tokia nuomonė klaidinga. Jos pradžia siekia jau tų laikų, kada dar nebuvo socialinio žmonių gyvenimo. Jau Šventajame Rašte yra pasakyta, kad Adomas su Ieva už uždrausto obuolio suvalgymą buvo išvaryti iš rojus, vadinasi, buvo nubausti. Tai pabrėžiama, kad jau pirmas, dar nesugadintas žmogus, jau nebesusilaikė nenusikaltęs, ir antra, kad žmonių įsivaizduojamoji Tobulybė — Dievas pavartojo bausmę, tuo pačiu ją pateisindamas.

Vėliau, visose socialinio žmonių gyvenimo for-mose bausmė sudarė net valdymo bazę. Tų laikų baus-mės buvo labai žiaurios, bet kylant kultūrai, propor-cingai jos buvo mažinamos. Aplamai, baudžiamoji drausmė visadėjo kartu su gyvenimu ir atitiko laiko dvasią.

Kariuomenėje baudžiamoji drausmė plėtėsi lygiai kaip ir visuomenėje. Manau, ne vienas iš savo tėvo yra girdėjęs, kad anksčiau, tarnaudamas rusų kariuo-menėje, buvo baudžiamas kumščia. Tai ir supranta-ma: tamsūs prieškarinės rusų kariuomenės žemesnieji viršininkai nesigilindavo kokios auklėjamos reikšmės gali turėti panaši drausmė, o be to, ir tokie pat valdi-niai aiškiausiai suprasdavo tik fizinį „argumentą“. Dabar šito nebėra, tačiau tuo pačiu nereikia suprasti, kad dabartinės bausmės dar gali būti sumažintos. Nors mes ir žengiame su dvidešimtuju kultūros amžiumi, tačiau kasdienis mūsų gyvenimas rodo, kad tikro pilie-tiško susipratimo mums dar labai trūksta. Kadangi mūsų karo tarnyba, palyginti, trumpa, todėl mūsų vir-šininkai, norėdami mus tinkamai parengti, turi nau-dotis ir baudžiamąja drausme.

Todėl tiems, kurie baudžiamąją drausmę vadina juoda kariuomenės dėme (o tokių yra), norėčiau pri-minti, kad kai mes gerai suprasime tautos reikalus, kada jos džiaugsmas ir rūpestis bus mūsų pačių džiaugsmu ir rūpesčiu, kada mes būsim pilietišškai drausmingi, tuomet ir mums skiriamos bausmės bus žymiai sumažintos.

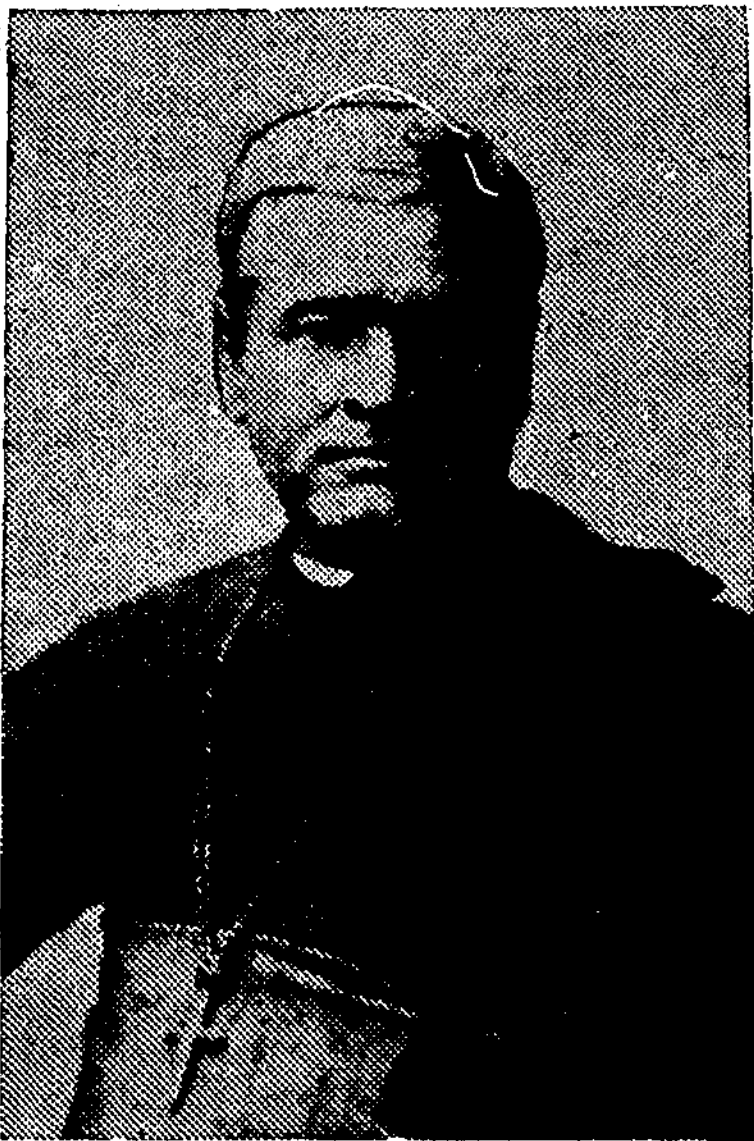
Vyt. Buivydas

„Anykščių šilelio“ autoriui visas amžius

(Vysk. A. Baranausko 100 m. gimimo sukaktuvėms)

Visuomet tėvynė dėkinga tiems savo vaikams, kurie šviesiu darbu, giliu protu ir tyriais jausmais jai garbės vainiką pynė ir į jį įdėjo savo gyvenimo gražiausius žiedus. Tie tautos sūnūs savo darbais bei pasiaukojimu daugeliui amžių nusipelno negriūnantį paminklą žmonių širdyje. Kiekviena proga tauriai juos atmename, jų didžius darbus viešumon keliame ir iš jų mokomės gyvenimo meilės bei išminties.

Praėjo visas amžius, kai ties gamtos grožybėmis ir praeities didingumu paskendusiais Anykščiais pasaulio šviesą išvydo būsimasis mūsų krašto, jo gamtos grožio ir gėrio dainius Antanas Baranauskas. Tai buvo ūkanotų 1835 metų sausio 19 d. Niūrus, nera-

Vysk. A. Baranauskas

mus laikas viešpatavo mūsų šalyje. Tik keleri metai buvo praėję po pirmojo sukilimo. Žmonės išblaškyti, daugelio atmintyje dar neišdilę veidai tų, kurie, norėdami nusikratyti rusų letena, savo gyvenimą baigė šiurpiose kartuvėse. Antanas Baranauskas buvo paprastų, karališkų ūkininkų sūnus. Tėvai vargingai gyveno, daug vaikų turėjo. Ir dėl to Antanui vasaromis tekdavo bandą ganyti, pas kitus ūkininkus tarnauti, o paūgėjęs dirbo kasdienius laukų darbus. Tačiau iš jo buvęs menkas darbininkas, nes ne tiek dirbdavęs, kiek per ištisas dienas kitiems „pamokslus“ droždavęs. Karčiamose mėgdavęs žydus paerzinti, o laisvesniu laiku net į vakaruškas nueidavo.

Jau iš pat mažens Baranauskas pamėgo mokslą ir vengdavo kasdienių ūkio darbų. Jo tėvas, nors paprastas ūkininkas, bet suprato būsimąjo dainiaus troškimus. Ilgai nesvyruodamas, išleido Antaną į Rumšiškų raštininkų mokyklą. Ją 1853 metais baigęs, kurį laiką tarnavo Vainute, Raseiniuose, Sedoje, Skuode. Baranausko tarnybos draugai buvo, daugiausia, sulenkėję bajorėliai, kurie mėgdavo girtauti, kyšius imti, o savo pareigų beveik nežiūrėdavo. Tačiau Baranaus-

ko jie nepaveikė, nes jis buvo galingos dvasios, domėjosi mokslu, literatūra, religija.

1856 m. Antanas Baranauskas nusipirko keturių klasių liudijimą ir įstojo į Varnių kunigų seminariją. Dar iš tėvo gavęs lenkiškos įtakos, Rumšiškėje apie 20 eilėraščių lenkiškai parašęs, vėliau irgi lenkybėn traukiamas, Varniuose Baranauskas pasirodė neabejotinai lietuviu. Mat, tuo laiku Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius visame krašte smarkiai varė švietimo ir lietuvinimo darbą. Be to, Baranauskas seminarijoje rado savo kaimyną Klemensą Kairį, susipratęsį lietuvių, poetą, kuris dar labiau sustiprino jo lietuviškumą. 1858 m. Antanas Baranauskas baigė Varnių kunigų seminariją ir tuojuo įstojo į Petrapilio dvasinę akademiją. 1862 m. buvo išvestas kunigu ir išvyko dar daugiau mokslo žinių semti į Miuncheno universitetą. Jam būnant užsienyje, prasidėjo 1863 metų sukilimas. Baranauskas visa širdimi pritarė šiam sąjūdžiui, parašė į lietuvių tautą atsišaukimą, bet, vieno profesoriaus sudraustas, jį sudegino. Po sukilimo jo du brolius ištrėmė į Rusijos gilumą, areštavo jo daug pažįstamų kunigų, artimų draugų.

1864 m. Baranauskas tapo Petrapilio dvasinės akademijos profesorium. Tačiau čia dirbo tik dvejus metus, nes vysk. Valančius jį parsikvietė į Kauną. Žemaičių kunigų seminarijoje mūsų dainius profesoriavo ligi 1884 metų. Jis klierikams dėstė retoriką ir lietuvių kalbą, nors, pasak doc. Tumo-Vaižganto, klierikai ja nelabai domėjosi.

Kaune Baranauskas daugiau studijavo lietuvių kalbą, teologiją, matematiką ir daug mažiau dėmesio kreipė poezijai. Be to, jis išstudijavo lietuvių kalbos tarmes ir klierikus versdavo tarmiškai užrašinėti pasakas, dainas. Kaip lietuvių kalbos žinovas, Baranauskas duodavo nurodymų bei patarimų net tokioms garsenybėms, kaip Šleicheris, Getleris, Veberis, Kuršaitis. 1884 m. Baranauskas buvo paskirtas Žemaičių vyskupijos sufraganu, išstojo iš seminarijos, nutolo nuo lietuvių kalbos bei poezijos. Tada jis ėmė smarkiau gilintis į matematiką ir iš lotynų kalbos vertė šv. Raštą. Sakoma, kad Baranauskas matematikos srity daug ką išradęs, bet... tie dalykai kitų jau seniai buvo išrasti. Mat, Baranauskas su ankstyvesniais matematiškais išradimais nebuvo susipažinęs. 1897 m. Antanas Baranauskas buvo paskirtas Seinų vyskupu. Pagyvenęs penkerius metus, mūsų didysis dainius su šiuo pasauliu atsiskyrė 1902 m. lapkričio mėn. 26 d.

Baranauskas savo kūrybos talentą pradėjo reikšti turėdamas 14 metų amžiaus. Rumšiškėse ir vėliau, raštininkaudamas įvairiuose valsčiuose, jis jau rašė namiškiams eilėraščius. Pirmuose savo poezijos kūriniuose Baranauskas apdainavo kūdikystės dienas, Nemuno potvynį ir Anykščių gamtą bei šventosios upės pakrantes. Jau čia reiškėsi būsimasis „Anykščių šilelio“ autorius. Iš tų laikų Baranausko kūrybos paminėtina „Dainų dainelė“. Joje apdainuojama garbinga Lietuvos praeitis, kalbama apie kalnų kalnus, senovės miškus, didelius valstybės plotus ir senovės lietuvių dievus. Šias Baranausko sukurtas dainas dainuodavo jaunuomenė, jos smarkiai plito lietuviškoje liaudyje.

1857 m. Varnių kunigų seminarijos profesorius Gabšys išpeikė lietuvių kalbą. Girdi, Adomas Mickevičius „Poną Tada“ galėjęs parašyti tik lenkiškai, nes lietuvių kalba poezijai netinkanti. Klierikas Baranauskas išsėdė šiuo prof. Gabšio pasakymu ir savo širdyje pažadėjo parašyti lietuvių kalba poezijos veikalą, neblogesnę už „Poną Tada“. Ir 1858—1859 m., per vasaros atostogas, Antanas Baranauskas sukūrė savo gražiausią poezijos veikalą „Anykščių šilelį“. Tai lyrinė, džiaugsmo ir skausmo jausmais apipinta poema, dainuojanti apie senovės lietuvių girių grožį ir vėlesnių laikų jų sunykimą. Gražūs senovėj buvę Lietuvos miškai nakties tyloje, bet dar gražesni dienai brėkstant, kuomet šilai nubunda. Tada sukilę žvėrys ir paukščiai, kartu su kalnais ir vėjeliu, gieda vieną sutartinę dainą. Tarp paukščių, lakštingala buvusi už visus viršesnė, kurios skardus, griaudingas balsas:

„Skamba, užia per krūmus ir vis kitaip mainos
Ir vis dūšion įsmenga, lyg Lietuvos dainos.“

Mišką senovėj lietuvis labai gerbęs ir mylėjęs:
„nes ir miškas lietuvi, kaip tiktai galėjęs,
taip visados raminęs, visados mylėjęs.“

Bado metu:

„miškas žmonių pagailęs, rasa apsiverkęs,
aukštas savo viršūnės debesin įmerkęs,
ir sušukęs: „Broliukai, ginkitės nuo bado!“

Vėliau atvažiavęs „Kučmeisteris“ visiškai mišką išnaikinęs. Ir čia pat Baranauskas labai reikšmingai pasako:

„toj pati galybė, kur miškus sugraužė,
širdį, dūšią apgriuvo... ir giesmę nulaužė.“

„Anykščių šilelis“ — mūsų poezijos perlas, kuriam lygaus ligšiol neturime. Jame Baranauskas apdainavo ne tik mūsų miškų grožį, bet ir labai vaizdžiai išreiškė lietuvių kalbos tikslumą, turiningumą ir grožį.

Antrasis svarbus Baranausko kūrinys „Kelionė Peterburgan“, kurioje jis labai griežtai protestuoja prieš rusų žiaurumus Lietuvoje: „Anei rašto, anei druko mums turėt neduoda.“ Tačiau rusai neišveiks Lietuvos:

„Neįveiksi, sūnau šiaurės, mūsų širdys tvirtos,
Neįveiksi: mums ant širdies trupės tavo peiliai.“

„Pasikalbėjime giesmininko su Lietuva“ Baranauskas giesmininko lūpomis sako, kad mokslas pakels Lietuvą, sugrąžins senovės garbę, garsins gimtąją šalį ir ji ekonomiškai sustiprės, nusikratys dabar slegiančių devynių nelaimių. Pabrėžtina, kad šiame savo kūrinyje Baranauskas numato ir pranašauja Lietuvos nepriklausomybės atgavimą. Be to, šis kūrinys svarbus ir jo pasaulėžiūrai pažinti.

Be pasaulinio turinio poezijos, Baranauskas nemažai parašė ir tikiybinių giesmių, kurias Valančius išleido atskira knygele, pavadinta „Artojų giesmėmis šventomis“. Jo giesmės plačiai sklido žmonėse ir buvo mėginama net bažnyčiose giedoti. Jo verstinės ir originalios giesmės pasižymi savo kilniu turiniu, dailia forma ir gražia kalba.

Antano Baranausko literatūrinis palikimas nėra jau toks menkas. Jis būtų žymiai gausesnis, gal ir daugiau vertingesnis, jeigu mūsų dainius per visą gyvenimą būtų kūręs vien meno veikalus. Adomas Jakštas sakė, kad Antanas Baranauskas buvo tikras geni-

SAKYK, SAKYK!..

Sakyk, sakyk, kary šaunusis,
Ko tavo žvilgis neramus,
Ko tavo akys žaibosvaidės
Kažko vis budi žemėj mūsų?

Juk tiek kovų tavoj krūtinėj
Pražydo palaimos žiedais —
Ar tau stigtų dar vakarykštės
Garbės, kovų siektais keliais?...

Tikiu, kad ne! — Tavoms pėdomis
Paženklinti visi laukai
Tebėr tėvynėje dar mūsų —
Tai tavo pergalės ženklai! —

Nuo pat Merkinės lig Palangos
Per visą kilnią šalį mūsų
Skambėjo tavo žygių gandas
Vis nesiliaujantis, didus! —

Paskui... rimtis ir laisvė vėlei
Užbūrė tėviškės laukus —
Ir tu likai mums atmintyje,
Kaip vytiš amžių pagarbus!...

Sakyk, sakyk, kary šaunusis,
Ko tavo žvilgsnis neramus
Skrajoja tėviškės padangėm,
Lyg sakalas tas įstabus?...

... Žinau! — Tai Vilnius tave šaukia,
Tai brolių raudanti dalia!...
Tik jis suteiks tau rimtį šventą
Tik jis tau palaima tikra!

Kol plakas vėliavos vien juodos
Tenai už Nerio nuolatos —
Nerims, žinau, tavo krūtinė,
Lig jas trispalvė pavaduos!..

Antanas Kaškauskas

jus, bet nepajėgdavo ties viena kūrybos šaka sustoti. Čia jis poetas, čia kalbininkas, čia matematikas, čia teologas. Ir visose savo darbo srityse jis daug nuveikė. Iš dalies jo kūrybai trukdė ir aplinka. Ne be reikalo sakoma, kad Baranauskas buvo ažuolas, kuriam reikėjo augti puode.

*

* *

Dar ir šiandien Anykščiuose, žymaus mūsų rašytojo A. Žukausko - Vienuolio globojama, yra Baranausko klėtelė. Tai paprastas kaimo svirnelis, kokių daug mūsų sodžiuose yra. Klėtelė tamsi, jokio lango. Jos viduje yra tas pats stalas, ant kurio Antanas Baranauskas parašė „Anykščių šilelį“, stovi tos pačios lovos, kuriose poetas miegojo. Ant sienos apkabinėta daug fotografijų, tampriai surištų su jo gyvenimu. Stiklu apdengtoje vitrinoje yra sudėti kai kurie Baranausko laišškai namiškiams, viena kita jo maldaknygė. Ši klėtelė — gyvas mūsų didžiojo poeto muziejus, kuklus, gyvas ir brangus paminklas.

— Jė —

Mūsų kavalerija parade

Gaižučio foto

Prieš vėją!

1.

Skelk kanopom,
mano žirge, —
skriski šuoliais
per laukus —
baltos snaigės
ore mirga,
siaučia vėjas
neramus!
Gluosniai blaškos,
beržai supas —
kraujas dega,
kaip ugnis —
sieloj gimsta
audros ūpas —
mūs ir vėjas
nepavys!

2.

Žirge, miklink
savo kojas —
ryt patrankos
gal šnekės:
gal į pajūrį
trauks jojos,
žygiuos voros
prie pilies...
Ginklo drauge,
žirge mano, —
ką rytojus
mums atneš?...
Gal kautynių
uragane
narsiai grumsies
tu ir aš!

3.

Juk atgausim
krašto sostą —
tėvų žemę
ir namus —
ir gyvam
Klaipėdos uoste

liausis
vėjas neramus!
Ko gi,
žirge, nerimauji?
ko gi
žvengdamas dairais?...

4.

Snaigių drobė
kloja taką —
maudomės
snaigių tvane!
Ech, užteks
pasiryžimo —
plieno,
parako,
kardų...
ginant
tėviškės arimus,
net ir mirti —
mums saldu!

5.

Byra snaigės
aštrios, smulkios —
mes prieš vėją
skrendam vis!
Gal taip spiesis
plieno kulkos —
priešo
užtvarų ugnis.
Gal nuo kulų
kris ne vienas —
krūtės žemėn
suvaitos: —
nepalauš jaunystės
plienas —
į jo vietą
100 stos!

6.

Josim
mylimas palikę —

mūsų kraujas —
neramus!
Teks nuo priešo —
dar ne syki
ginti žemę
ir namus!...
Ten, kur marių
bangos rieda,
drumsčias
mėlynas dangus:
juodas aras
į Klaipėdą
tiesia
kruvinus nagus.

7.

Vėjas snaiges
suka, velia —
rūksta
pūgoje laukai!...
Neški šuoliais,
nešk, žirgeli,
pievom, kluoniais
ir kalnais!
Ten ant kalno
ūžia šilas,
o pakalnėj —
traukinys!...
krašto nuotaika
pakilus,
kraujas gyslose —
ugnis!

8.

Žirge, miklink
savo kojas —
ryt patrankos
gal šnekės...
Mes nežinome
pavojų,
vejant priešą
iš šalies!!!

Ar reikalingi laužtukai?

Kariuomenėje jojami arkliai kamanojami žaslais ir laužtukais. Kiekvienas raitelis gerai supranta jų reikšmę. Be žaslų negalima būtų arklio suvaldyti. O be laužtukų?

Čia kyla daug abejonių

Laužtukai buvo reikalingi seniau, kada daug dėmesio kreipdavo į kolektyvų kavaleristų apmokymą. Tuomet reikalaudavo būrio ir eskadrono lygiavimo, tai, gal būt, laužtukai pateisino jų naudojimą. Dabar visai kitas dalykas. Šių dienų karo mokslas daugiau dėmesio kreipia į atskiros kovotojo-kavaleristo parengimą, taip pat ir arklio.

Būrio, eskadrono paradiniai apmokymai dėl akies grožio nustojo savo reikšmės. Dabar viską taiko, kas yra praktiška.

Ar duoda laužtukai kokios nors naudos? Mažai. Gal būt, laužtukai reikalingi maniežo jojimui, bet tik ne kautynių lauke.

Praktika parodė, kad sunkiai valdomas arklys laužtukais taip pat neįveikiamas. Pavyzdį galima paimti iš ulonų pulko. Pulke yra kumelė „Gervė“, kuri turi be galo kietus nasrus ir yra sunkiai valdoma. Vienas leitenantas užsispyrė laužtukų pagalba ją suvaldyti. Pasirodė, kad niekas neišėjo. Laužtukai sulinkdavo nuo laikymo, o kumelė vis dėlto raitelį nešiojo po aikštę. Tokių pavyzdžių galima rasti be galo daug.

Yra aksioma, kad arklys visuose aliuruose eiti natūraliai, t. y., arklio kaklas turi būti normalioje padėtyje.

To griežtai reikalavo mūsų jojimo instruktoriai, dažnai darydami pastabas, kad atsiranda tokių raitelių, kurie mato grožį arklio galvos užrietime aukštyje.

Su laužtukais dažniausiai tai atsitinka, nes lengviausia tai galima padaryti.

Paklauskime kavaleristų, kodėl jie laužtukų nemėgsta-vengia. Čia randame aiškų pateisinimą — jie nereikalingi, tai per žiauri priemonė arkliui valdyti. Kartu laužtukai be reikalo apsunkina arklio galvą. Kiek atsitinka nelaimingų atsitikimų, užtempimų vien tik dėl laužtukų kaltės. Kai kam gal kils klausimas — reikia mokėti juos vartoti. Taip, bet ar visi visais atsitikimais sugebės tinkamai juos vartoti. Manau, ne. Duokime arkliui galimumo ištiesti kaklą, aplengvinime galvą, išmesdami nereikalingą iš nasrų geležį ir grandinėle.

Panagrinėkime laužtukų reikalingumą praktišku, mokymo ir ekonominiu atžvilgiu.

Praktišku atžvilgiu

Kavaleristui dažnai žygio metu priseis girdyti arklys. Arklys su laužtukais negali gerti. Raitelis turi nultipti, išimti laužtukus ir po to vėl juos įdėti. Gaištame daug laiko. Arklys su laužtukais negali būti žolės nė pašaro, o karo metu dažnai atsitiks: postovyje, lauko sargyboje, sekimo poste ir t. t., kada aplinkybės neleis nukamanoti. Tą viską arklys gali atlikti būdamas vien tik su žaslais.

Didžiojo karo metu kavaleristai mielai nuo laužtukų atsisakydavo. 1933 m., darant 800 km žygį, dažnas kariūnas laužtukus nešė prisirišęs prie balno. Pasirodė, kad po poros žygio dienų puikiausiai valdėsi

arkliai, jeigu jau kalbėti, kad laužtukai turi kokios nors reikšmės valdymui.

Mokymo atžvilgiu

Naujokas, atėjęs į pulką, mokomas joti vien su žaslais. Laužtukai duodami vėliau. Kyla klausimas — kodėl? Todėl, kad laužtukai pavojingi, nemokant jų vartoti, žalingi arkliui. Naujokas joja ant to paties arklio. Išėina, kad kuo ilgiau naujokas joja, tuo blogiau; anksčiau galėjo suvaldyti arklių vien tik žaslais, o vėliau jam duodami laužtukai.

Pats apmokymas komplikuotesnis. Pavadžius reikia mokėti sutvarkyti įvairiais atsitikimais: šokant per kliūtis, kertant, rikiuotėje ir t. t. Savaimė tai sudaro daug nepatogumų. Dar labai svarbi laužtukų neigiamoji pusė — nusipėstinant. Nusipėstinant laužtukų pavadžiai paliekami ant arklio sprando, žaslų nuimami. Dažnai pavadžiai susimaišo, o sutvarkymo laikas brangus. Turint vien tik žaslinius pavadžius, kavaleristas daug greičiau susitvarkys.

Ekonominiu atžvilgiu

Dabartinės kamos kainuoja žymiai daugiau už vien tik žaslines. Vartojant vien tik jas, turėtumėm jų didesnę skaičių..

Išvadoje tenka pasakyti, kad visose sporto šakose laužtukai nevartojami. Įdomu kaip tas reikalas yra užsieny?

Šis klausimas yra svarbus, nes jeigu laužtukus vartojame vien iš tradicijos, tai ar ne laikas nuo jų atsisakyti.

Būtų gerai, jeigu šiuo klausimu daugia prityrusių kavaleristų pareikštų savo nuomonę.

Kav. jaun. lt. Kukta

Vokiečiai išgalvoja įvairiausių plepalų

Tilžėje leidžiamas lietuvių laikraštis „Naujas Tilžės Keleivis“ savo Nr. 6, rašinyje „Ar Lietuva puls Vokietiją?“, aprašo kokios paskalos leidžiamos Vokietijos pasieny. Tarp kitko pabrėžia, kad neseniai pasklido kalbos apie kažin kokią svetimą lėktuvą, kuris, vieno žinomo vokiečių šokoladų fabriko ženklus ir užrašus užsidėjęs, skraidė porą dienų visu Tilžės pasieniu ir šnipinėjęs. Paskui turėjęs nusileisti ir paaiškėję, kad lėktuve sėdėję du karininkai (lietuvių ir prancūzų), kurie turėję visokių slaptų raštų. Abu suimtus karininkus vokiečių vyriausybė pasodinusi į kalėjimą. Kitos paskalos skeibia, kad ne tik lietuvių šnipų visur pilna, bet ir kitoj Nemuno pusėj lietuviai jau išsikasę apkasus, pastatę patrankas ir nori apšaudyti Tilžę. Girdi, Lietuvos lėktuvai Tilžę ir kitas vietas apmėtysią bombomis ir sudeginsią. Lietuvos gusarai ir ulonai jau visiškai pasirengę joti į Karaliaučių.

Kitos paskalos visai priešingai kalba. Girdi, netrukus kilsias karas tarp Lietuvos ir Lenkijos ir tarp Lietuvos ir Vokietijos. Lietuva būsianti padalyta. Ir daugiau panašių plepalų leidžiama pasienio apylinkėse.

Tokiais plepalais vokiečių nacionalsocialistai stengiasi gyventojus kiršinti prieš Lietuvą ir, apleidę, prieš viską, kas yra lietuviška.

Mūsų eilės tvirtos ir stangrios

Gaižučio foto

Pėstininkų slėpimasis nuo priešo sekimo

Kiekvieną dieną tolydžio gauname žinių, kad technikos tobulėjimas žengia nepaprastai sparčiu žingsniu į priekį. Didžiosios valstybės lenktyniuoja išradimais, ginklų patobulinimais ir naujų priemonių gaminimais. Ką žada būsimasis karas — sunku atspėti. Tik viena aišku, kad ir tobuliausia technika galės veikti tik tada, kada gerai veiks žmogus. Be žmogaus sunku įsivaizduoti gerų išdavų. Žmogaus pagalba geros techninės priemonės būsimajame kare suvaidins labai didelį vaidmenį. Todėl jau šiandien valstybės, besirengdamos būsimajam karui, gamina priemonių masiniais kiekiais, kad galėtų kariauti ore, žemėje ir po vandeniu. Bet iki šiol dar nebuvo minties ir nėra išradimo, kad kuo nors pakeistų pėstininkus.

Pėstininkai motorizuojami, aprūpinami geriausiais ginklais — bet jie kaip buvo, taip ir yra svarbiausioji ginklų rūšis. Visos kitos ginklų rūšys yra antrinės, taip pat ir technika galės tik padėti pėstininkams. Matome, kad technika galinga, pėstininkai svarbiausias vaidmuo karo metu, abi šios ginklų rūšys sudarys galingą ugnies vienetą. Tad didžiausias pavojus ir tenka pėstininkams, nes jie pirmieji susiduria su priešu, jie priešo ieško, susitikę su juo kaunasi ar ištikus pavojui traukiasi, slepiasi ir vėl puola. Kaip matom, pėstininkas kovos lauke arčiausiai susidūręs su priešu ir, jei bus pastebėtas, gali būt ir sunaikintas. Kad išvengtų to pavojaus, būtinai reikia, kad pėstininkai, tiek atskiras šaulys, tiek ir didesnis junginys, mokėtų save paslėpti. Priešas pastebėjęs gali sunaikinti ugnimi, gali sužinoti apie mūsų kariuomenės planus, pasirengimus, tuo būdu padaryti labai didelių nuostolių. Taigi, kuo mes priešui mažiau matomi, kuo jis turės mažiau žinių apie mus — tuo mums bus lengviau paslėpti savo veiksmus, pasirengimas, tuo mažiau turėsime nuostolių. Dabar mums aiškėja, kodėl reikalingas slėpimasis nuo priešo akių, dabar mes matom, kaip svarbus uždavinys neparodyti savęs priešui, bet jis išaiškinti ir sunaikinti.

Kalbant apie pėstininkų slėpimąsi, būtų sunku išvardyti visi tie junginiai ir tos aplinkybės, kuriose karais atsiduriama. Tačiau man svarbu šiuo reikalu išsiaiškinti pagrindiniai slėpimosi būdai ir panaudotinių priemonių galimumas. Be to, manau, kad nebūtų nei reikalo nei vietos šiame rašinėlyje nagrinėti masinius pėstininkų junginius. Kadangi kiekvienas dalinys ar didesnis junginys susideda iš atskirų šaulių, tad, manau, pakaks panagrinėti atskiro šaulio slėpimosi ypatumai, o mokėdami kiekvienas atskirai ir tuos pačius būdus naudodami dalinyje, galėsime puikiai tą uždavinį atlikti.

Kalbėdami apie slėpimąsi, visų pirma prisiminkime, kad tas pavojus gresia taip nuo žemės paviršiaus, taip ir iš oro. Bet šauliui vienodai gresia nusižengimas, ar jis bus pastebėtas iš oro ar iš žemės sekimo. Ir prisidengimui veik tie patys būdai ir priemonės. Taigi, tie du dalykai skirti į dvi dalis, manyčiau, nė nebūtų reikalo. Pasitenkinsim kalbėti apie sekimą ir slėpimąsi bendrai, tik esant ryškiems skirtumams — paliesiu atskirai.

1) Slėpimasis judesyje

Šauliui atlikti judesį ir būti nepastebėtam prieš akių — labai sunku. Priešas, būdamas uždengtoje vietoje, gali gerai sekti ir žygiuojančiam neaišku, ar jį mato ar ne. Taigi, atliekant judesį, būtinas atsargumas, visada reikia galvoti apie priešo galimumą būt pastebėtam. Didesnis ar mažesnis mūsų judesio sekimas ir pastebėjimas priklausys nuo daugelio aplinkybių: nuo šaulio žygiavimo krypties, nuo vietovės, kuria žygiuojama, nuo pritaikytos aprangos, nuo paties šaulio sumanumo prisidengti ir išnaudoti visas slėpimosi priemones. Pirmiausia, priklausys nuo to, kuriame atstume mes esame nuo priešo akių, pav.:

a) Tuo atveju, kai šaulys yra tolimam atstume nuo sekiko, per 1500 metrų — sekikas atskirus šaulius prastai mato ir sunkiai atskiria nuo vietos daiktų. Ge-

rai pastebi šautuvo blizgėjimą, ypatingai durtuvo. Tokiam atstume judesys atliekamas stačiom, žingsniu ir perbėgimais (jei reikia pasiekti greičiau uždangą ir sustoti). Matome, kad šiame atstume galime žygiuoti gana drąsiai, panaudodami kad ir mažesnes uždangas. Bet, kuo artėsime arčiau sekiko, tuo tas pavojus didės.

b) Paimsim vidutinį atstumą nuo 1500—800 metrų. Šiuo atveju jau žymiai geriau pastebimas šaulys, negu tolimam atstume ir mažai matomas tik prigulus. Slinkimas pirmyn, šoksmas nuo uždangos iki uždangos. Gerai pastebima net galvos ir rankų judėjimas, mastakavimas — šiame atstume žymiai daugiau reikia atsargumo.

c) Betgi šaulys tuomi savo uždavinio nebaigia, dar priešas nepasiektas — reikia slinkti toliau. Čia įeina į artimą atstumą, nuo 800—300 metrų. Šis atstumas pats pavojingiausias ir čia reikia įtempti visos jėgos, kad pasislėptumėm nuo priešo akių. Čia gerai matomas net atskirų kūno dalių judesys, nuo žemės pakilti pavojinga — slinkti pirmyn naudojama trumpi šoksmas ir, visai arti esant, peršliaužimas. Dabar mes matome, kad įvairiuose atstumuose iš mūs reikalaujama ir atskiros žygiavimo formos bei slėpimosi būdų. Jei gerai įvertinsime esamą atstumą ir žinosime, kur ir kiek mes pastebimi — panaudosime slėpimosi priemones taip, kad priešas turėtų kuo mažiausiai naudos.

Vietovės išnaudojimas

Šaulys, kaip pėstininkas, visą laiką turi reikalo su vietove. Per ją žygiuoja, sustoja postoviui, kaunasi ir slepiasi nuo priešo akių. To dėliai turi mokėti kuo geriausiai prie vietovės prisitaikinti ir išnaudoti tai, kas gali palengvinti jam atlikti uždavinį. Kadangi vietovėje sutinkama įvairių slėpimosi priemonių, tad šaulys gali prisidengti nuo priešo sekiko, jei tik gerai mokės visas priemones išnaudoti. Vietovė taip pat šaulį pridengia ir nuo priešo ugnies. Vadinas, vietovė pridengia šaulį ir saugo jo gyvybę.

Dažniausiai sunku sužinoti, kada priešo pastebimas ir kada nepastebimas. Paprastai, stebima priešo link ir stengiamasi jis pamatyti. Jeigu pastebėjom priešo sekiką būdami stačiom, reiškia ir priešas mus mato. Kad nepastebėtų, reik mėginti atsiklaupyti ir vėl stebėti — jei nematyti, tada galim būti įsitikinę, kad mūsų nemato. Tokiu atveju, be abejo, reikės žygiuoti susilenkus, dažnai atsiklaupiant ir ieškant didesnių uždangų.

Raižytoje vietoje tenka sutikti mažesnių bei didesnių aukštumų. Jų slėniai, šlaitai, patogūs slėpimuisi, labai lengva prisidengti tuo atveju, jei apaugę krūmeliais ar medeliais. Norint aukštumą pereiti, jokių būdu negalima žygiuoti per jos viršūnę, reik nusileisti į šlaitą. Nes pačioje viršūnėje pasirodęs bent kuris daiktas ryškiai matomas.

Jei tenka žygiuoti priešo link darant šoksmus, tai, padarius tam tikrą atstumą, sustojama už parinktos uždangos. Toliau numatoma kita uždanga, ir vėl darom šoksmą. Taigi, tas momentas, kada šaulys išeina iš pasislėpimo vietos, gali būti lengvai pastebimas priešo sekiko. Dėlto reikia pakilti iš vietos be didelio judėjimo, mostagavimo, išeiti greit.

Vietovė dažniausiai gausi įvairiais slėpimosi daiktais, kaip tai: krūmais, slėniais, grioviais, kelmynais,

kupstais, medžiais, akmenų krūvomis, įvairios žemės paviršiaus riaukslėmis. Kad visa tai išnaudotų, šaulys turi gerai mokėti parinkti vietovėje žygiavimo kryptį, kurioje galėtų pasiekti daugiausia teigiamų išdavų. Vasarą dar galima prisidengti javais, žole, daržovėmis ir kita. Betgi, išnaudojant minėtas slėpimosi priemones, reikia būti atsargiam, kad eidami ar šliauždami per javus per daug jų nejudintumėm ir tuo būdu nepritrauktumėm priešo sekiko akių. Patogiausias momentas — kai didelis vėjas, kada javai blaškomi.

Šaulio matomumas labai daug priklauso nuo jo žygiavimo krypties priešo link. Jeigu žygiuojama į priešą stačiai link jo, tada sekikas mažiausiai pastebi. Bet, jeigu žygiuojam šonu į priešą, išilgai fronto, tada geriausiai pastebimi. Čia ir kyla reikalas, artėjant į priešą, stengtis numatyti kryptį taip, kad nereikėtų daryti šoninių judesių, kad tuo nepalengvintume priešui mus pastebėti.

Metų laikas ir oro įtaka

Mes žinome, kad pėstininkai mažiausiai privargsta, žygiuodami geriais keliais, sausame ore. Prasčiausia tai blogas oras ir žygis be kelių. Šiuo atveju pėstininkus labai privargina, jie greičiau išsisemia. Be abejo, stengiamasi sutvarkyti judesį taip, kad būtų kuo patogiausios sąlygos. Bet vis dėlto bent dalis šaulių, atlikdami tam tikrą uždavinį, turės žygiuoti nepatogiausiose sąlygose — kad pasislėptų. Viena nepatogių žygio sąlygų tai blogas oras. Pasitaiko, kad žygis atliekamas lyjant, sningant, ūkanoje, audroje: Šaulį labai privargina, bet užtat priešas nepastebi. Galima prislinkti arti priešo ir geriau atlikti uždavinys. Ši priedanga nuo sekiko varginanti, bet duodanti gerų rezultatų.

Kitas slėpimosi būdas, tai pasinaudoti naktim. Naktį, kaip priešas, taip ir mes, blogai matom. Artėti, žvalgyti priešą galim, bet kautynių, paprastai, turima mažai. Jei nebent stovint ilgesnį laiką vietoje ir iš anksto išsaudžius, bet judesiui iš toliau atlikti gan patogų. Priešas nepastebi judesių ir nesusiorientuoja mūsų veiksmuose. Kartais reikia priešas išaiškinti, reikia jis ieškoti — naktį tatau patogų padaryti. Dieną pasirinkus aiškias kryptis, naktį atliekamas žygis ir, paprastai, uždavinys atliekamas sėkmingai. Kad ir taip, bet vis dėlto reikia būti gana atsargiam. Svarbiausia naktį — tyluma ir neparodyti jokios šviesos. Kadangi nežinome, kur galim priešą sutikti, tad, nors ir tolimam atstume, visų taisyklių reikia griežtai prisilaikyti. Gerai pavyksta naktį atlikti uždavinys ir išlaikoma slaptumas, jei pėstininkai drausmingai ir anksčiau tokiems žygiams pripratę. Svarbu, kad nebūtų šūkavimų, triukšmo, kalbų, smarkių šokių per griovius, tvoras, kad būtų gerai apranga pritaikyta — kad nebarškėtų.

Gal būt priešas pajus, kad kas tai yra, bet tikro skaičiaus neišaiškins. Kartais pasitaiko, kad girdėti priešo pusėje garsas. Tada reikia sustoti ir išaiškinti, kuria kryptimi girdėti, tuo būdu bus galima geriau orientuotis dėl tolesnės žygio krypties. Sunku slaptumas išlaikyti tada, kada viršutinis sniego sluoksnis sušalęs, arba žygiuojant per mišką, kur daug sausų šakų. Tokiais atvejais turi žygiuoti kuo mažiausiai šaulių per tas vietas, kiti derintis prie išmindžiotų vietų, kelių.

(Bus daugiau)

Daugiau dėmesio liktinių puskarininkių kariškam parengimui

„Kario“ Nr. 51—52 Namajūnas straipsny „Liktinių puskarininkių aukštesniosios mokyklos steigimo reikalu“ palietė labai aktualų reikalą. Nekartosiu autoriaus pateiktų minčių, tik keliais sakiniais papildysiu, ir be to, su kuriomis nesutinku, patieksiu savų. Savo rašinyje liesiu rikiuotės puskarininkius.

Mūsų kariuomenėj liktinių puskarininkių eilės papildomos būtiną tarnybą atlikusiais puskarininkiais, baigusiais mokomas kuopas, eskadronus ir t. t. Aišku, dalių vadai stengiasi pasilikti tolimesnei liktinių tarnybai patį geriausį elementą. Bet vis dėlto reikia pabrėžti, kad liktiniam puskarininkui, kuriam karo metu teks eiti ne tik būrininko, bet dažnai ir būrio vado pareigas, įgytų žinių mokomose kuopose ir eskadronuose nepakanka.

Mokomųjų kuopų ir eskadronų tikslas: parengti gerus grandininkus ir skyrininkus, bet ne būrininkus — būrio vado pavaduotojus.

Karo mokslas plačiais žingsniais žengia pirmyn. Karininkai karo mokslą seka, studijuoja, stengiasi neatsilikti, nes juo tiesioginiai, įvairiais atžvilgiais, yra suinteresuoti.

—O puskarininkiai?... Nieko, nes dauguma neturi atitinkamo bendro išsilavinimo ir kariško parengimo, kad sugebėtų sekti karo mokslo pažangą. Be to, nėra akstino, kuris juos pačius verstų daugiau domėtis karo mokslu.

Todėl reikia sudaryti tokias sąlygas, kad liktiniai puskarininkiai, kaip ir karininkai, kariškų žinių plėtimu būtų suinteresuoti, pavyzdžiui, kad ir avansavimo arba užimamos vietos atžvilgiu.

Sutvarkius liktinių puskarininkių atlyginimą, reiktų sutvarkyti ir patį kontingentą, kad valstybė neturėtų nuostolių mokėdama gerus atlyginimus nelabai tinkantiems savo vietai puskarininkiams. Už gerą atlyginimą visuomet daugiau reikalaujama ir daugiau renkama.

Mūsų kaimyninėse valstybėse, ypatingai tose, su kuriomis, manau, teks kada nors susidurti akis į akį, puskarininkių parengimas aukščiau pastatytas negu pas mus. Tad mums, kaip mažai valstybei, ypatingai tektų susirūpinti, kad mūsų kariuomenės puskarininkiai, jei ne daugiau, bet jokia būdu ne mažiau būtų kariškai parengti, negu mūsų kaimynų.

Namajūnas siūlo įsteigti puskarininkių aukštesnę mokyklą, į kurią būtų priimami ne mažiau kaip dviejų klasių arba jei mažiau, tai tik gerai prasilavinusius. Taip, aukštesnę mokyklą įsteigti reikalinga, bet, mano manymu, priimti į tokią mokyklą reiktų geros atestacijos ir nemažiau keturias klases baigusius. Kurie baigę dvi ar tris klases, turėtų išlaikyti nustatytus egzaminus.

Puskarininkis, atlikęs būtiną tarnybą ir norėdamas pasilikti liktiniu, pirma turėtų baigti minimą mokyklą. Baigęs tokią mokyklą ir atlikęs tam tikrą stažą, būtų paliekamas liktiniu ir tada gautų jam nustatytą atlyginimą. Puskarininkio, baigusio aukštesnę mokyklą, atlyginimas turėtų būti didesnis už ją nebaigusio.

Tokios aukštesnės puskarininkių mokyklos galėtų būti įsteigtos: pėstininkams — prie divizijų š-bų, kavaleristams — prie kavalerijos š-bo ir t. t.

Apie tų mokyklų programą ir kitas sąlygas čia nerašysiu, nes jas nustatytų mūsų kariuomenės vadovybė.

Toliau autorius sako, kad puskarininkis nemažiau keturių klasių, baigęs tokią mokyklą ir ištarnavęs kariuomenėj ne mažiau 5 metus, išeidamas į atsargą, turėtų būti pakeltas į atsargos jaun. leitenanto laipsnį. Su tuo truputį nesutinku. Visada atsirastų tokių puskarininkių, kurie bus ir keturias klases baigę, ir taip pat minėtą mokyklą, tačiau nebus tinkami pakelti į ats. jaun. leitenanto laipsnį. Į atsargą dažnai paleidžiami dėl to, kad netinka arba mažai tinka tolimesnei puskarininkio tarnybai, todėl už ką tokių puskarininkį kelti į atsargos jaun. ltn. laipsnį?

Manau taip, kad puskarininkis nemažiau keturių klasių, baigęs tokią mokyklą, ištarnavęs liktiniu puskarininkiu nemažiau 5 metus, turįs gerą atestaciją ir išlaikęs tam tikrus nustatytus egzaminus, išeidamas į atsargą galėtų būti pakeltas į ats. jaun. ltn. laipsnį.

Sudarius minėtas aplinkybes, mūsų puskarininkių kariškas išsilavinimas žymiai aukščiau stovėtų.

Jaun. ltn. Grajauskas

Lyg ir feljetonas

Kariškas diržas

Diržas, tikra šio žodžio prasme, atrodo lyg nieko nereiškiantis: paprastas šikšnos gabalas su sagtimis, ir viskas. Civilių nešiojamas, kad kelnės nesmuktų, o karių, kad per daug didelius pilvus neišaugintų. Tačiau, aišku, kaip dieną, tokios mintys tegali skverbtis tik į civilioko galvą, kuris apie kariškąjį diržą supranta tiek, kiek eilinis apie grandinio mintis.

Pavyzdžiui, kad ir jo nešiojimas. Šiaip nedrausmingam civiliumi, žinoma, tai nesvarbu, kaip, būtent, užsijuos diržą. Jo diržo sagtis gali būti ir nukrypusi arba, sakysim, diržas gali būti visai palaidai sujuostas. Dėlto neretai pasitaiko, kad koks nors Tamošius ar Raulas ima ir palieka diržą ne vietoje, kitaip tariant, pameta.

Kitaip yra karių šeimynoj. Čia, brolyti, su karišku diržu neatsitiks tokių niekų. Su juo čia ir apsiėjimas kitoniškas. Sakysim, kada nors vyresnis už eilinį pradeda tikrinti diržo sujuosimus ir va, jeigu atranda kieno nevietai šypsantią sagtį bei tvirtai nesuveržtą diržą, tuomet nejuokai. Minėtas asmuo diržo savininkui duoda tokį atlyginimą, kurio kiekvienas vengia. Žinoma, nuo tokio atlyginimo diržo sujuosimas puikiai susitvarko.

Su kariškuoju dirželiu atsitinka ir kitokių, ne visai malonių, reikaliukų. Atsiranda, žinot, koks nors narsus kareiviukas, nudrožia kur į restoraną ir išgeria dėl šilimos. O kada gerokai įkaista, be abejo, darosi tokie reikaliukai, su kuriais reikia būtinai atsidurti daboklėje. O čia ir yra tasai, kad diržas būna nujuosiamas nuo kariško liemens. Tuomet karys lieka nebe kariu, nes, matot, diržas kariškumo simbolis, o be diržo kur jums, vyrai, tasai simbolis. Todėl labai ir labai patartina elgtis taip, kad dėl diržo nebūtų jokių neaiškumų, atseit, karys privalo išlaikyti savo kariškumą. Gerbkite, vyrai, kariškąjį diržą!

Ad. Bagdonas

Profesorius V. Lašas apie mūsų kareivio maisto davinį

„Vytauto Didžiojo Universiteto medicinos fakulteto darbų“ II tome šio fakulteto dekanas ir fiziologijos instituto direktorius prof. med. dr. Vl. Lašas, nagrinėdamas kolektyvinį maisto racioną, plačiai apibrėžia ir mūsų kareivio maisto davinį, ir palygina jį su svetimų kariuomenių maisto daviniais.

— Ūkininkas, patekęs į kariuomenę, — rašo prof. Lašas, — gauna, be abejo, žymiai geresnį maistą. Proto darbininkai ir amatininkai-prekybininkai, patekę į kariuomenę, nors ir gauna didesnio kaloriningumo davinį, bet užtat riebalų gauna mažiau. Šitoji aplinkybė dar nerodo, kad maistas bent kokybiniu atžvilgiu pagerėtų. Bet reikia žinoti, kad proto darbininkai dažniausiai eina ne į kareivių eiles, bet į kariūnų arba aspirantų, kurių davinyš žymiai stipresnis — tuo būdu, manau, apie 90%, o gal ir su viršum, žmonių, nuėję į kariuomenę, iš maisto pakitėjimo tik laimi.

Kadangi mūsų kareivio davinyš yra stipresnis už daugelio kitų kraštų kareivio davinį, ir kadangi jis stipresnis už mūsų civilių gyventojų davinį, todėl gali kilti sumanymas jį redukuoti (sumažinti). Mūsų kareivio davinio sugretinimas su kitų kraštų kareivio daviniu ir mūsų krašto civilių gyventojų daviniu sako, kad kareivio davinio redukavimas (sumažinimas) yra galimas, tačiau, jei finansiniai ar kurie kiti sumetimai verstų tatau daryti, reiktų anksčiau atlikti mūsų kareivių darbo intensyvumo patikrinimas ir susipažinti su kareivių medžiagos bei energijos apykaitos ypatumais. Šios rūšies tyrimai galėtų tiksliai pasakyti, kiek būtų galima kareivio davinį sumažinti be skriaudos sveikatai. Iš davinio sumažinimo, žinoma, daugiausia laimėtų iždas.

Kada davinyš būna kiek didesnis, su atsarga, gal tatau nėra ekonomiškąs dalykas, tačiau sveikatos atžvilgiu nėra bloga. Jaunimas, ateinąs į kariuomenę, dažnai dar nėra visai suaugęs, subrendęs — jis reikalingas geros mitybos. Šito amžiaus žmonės nepasižymi energijos eikvojimo ekonomiškumu, todėl šitoji aplinkybė verčia jų maisto davinį didinti.

Didžiojo karo metu prancūzų kareivis fronte gaudavo 3434 kalorijų davinį, italas — 3200, anglas — 4400, belgas — 3650 kalorijų davinį. Po karo kareivio daviniai yra didesni:

Kariuomenė	Davinio kaloringumas
Anglijos	3729
Lietuvos	3709
SSSR	3691
Prancūzijos	3588
Lenkijos	3560
Ž. Amerikos J. Valst.	3500
Rumunijos	3479
Turkijos	3390
Italijos	3012
Čekoslovakijos	2867

Palyginus su kitais mūsų krašto gyventojais, kareivis gauna:

Davinyš	Kalorijų
Kareivio	3709
Kariūno (aspiranto)	4437
Ūkininko	3475

„Karys“ — jūsų kelrodys

Kareivis ateina į kariuomenę įsigyti kariškų žinių ir išmokyti ginklą vartoti. Be to, be minimų dalykų, jis dar kariuomenėje išmoksta gyvenimo taisyklių. Jis palieka drausmingas, tvarkingas, taupas, punctualus ir t. t.

Ir šitų žinių teikėjais yra jo viršininkai: skyrininkai, būrininkai, viršilos, būrių vadai, kuopų vadai ir aukštesni viršininkai. Toms žinioms pasemti arba joms papildyti reikalingi tam tikri vadovėliai.

Žinome, kad kariškųjų mokslo vadovėlių, iš kurių kareivio viršininkai galėtų pasisemti reikalingų žinių, lietuvių kalboje jaučiamas trūkumas. Todėl labai dažnai kareivio viršininkams tenka imtis prancūzų, rusų, vokiečių ir kitomis kalbomis parašytų vadovėlių, kurie šią spragą iš dalies užpildo. Bet savo dvasia jie mumis svetimi.

Bet tai sukuria keblumą. Reikalinga svetimas kalbas mokėti.

Šį trūkumą pirmieji pastebėjo karininkai. Priėjo išvados, kad visi aktyviosios tarnybos karininkai turi išsirašyti jiems skirtą laikraštį — „Kardą“, kuriam nagrinėjami visi jiems, karininkams, opūs reikalai ir duoda apščiai medžiagos buvusiai spragai užpildyti.

Kaip šis reikalas stovi pas puskarininkius ir viršilas? — Nė kiek ne geresnės perspektyvos — arba net blogesnės.

Jums, puskarininkiai ir viršilos, daug tenka mokytis ir teikti žinių valdiniais. Tai sudaro didesnių sunkumų negu karininkams, nes tam darbui minėtų vadovėlių trūksta. Atvirai pasakysiu, kad nemokėjimas svetimų kalbų yra didelis stabdis. Jūs, puskarininkiai ir viršilos, nė vienai minutei negalite pamiršti savo tarnybos uždavinių, savo pareigų ir kiekvienu atveju turite toje srityje tobulėti ir žengti pirmyn.

Išėiti iš šitos būsenos pilnai patarnaus „Karys“. Visiems puskarininkiams bei viršiloms reikia pasiekti savo viršininkų pavyzdžiu ir visiems išsirašyti „Kari“. Jis savo misiją tinkamai atliks.

„Karyje“ bendradarbiauja žymiausios jėgos kariškų dalykų žinovų iš įvairių ginklų rūšių. Jie savo rašiniiais teikia daug svarbios ir aktualios medžiagos tiems, kurie susiduria su kareivių mokymu.

O neriktuotės puskarininkiams ir viršiloms „Karys“ duos progos prisiminti, pakartoti ir pagilinti savo kariškas žinias.

Be to, be minėtos medžiagos, kiekvienas atras „Karyje“ literatūros dalykėlių, proto pramogai įdomių galvosūkių, o sielai pragiedrinti „Kuprinės pabiras“.

Juk „Karys“, kurio metinė kaina tik aštuoni litai, jums bus pigiausia ir brangiausia metinė dovana.

Tegul nė vieno puskarininkio bei viršilos nelieka be „Kario“.

Taigi, tegu „Karys“ — būna jūsų kelrodys.

J. s. p. Al. Sicila

Amatininko-prekybininko 3386
Proto darbininko 3100

Naujas prof. Lašo darbas (išleistas ir atskira knyga, 73 pusl.), kaip ir anksčiau išleistas „Lietuvos gyventojų mitimas“, reiktų perskaityti kariuomenės sanitarijos ir administracijos (ūkio) karininkams.

R.

Savanoriais į mokomąją kuopą

Karys, atvykęs į dalį, per du mėnesius išeina taip vadinamą „naujokų apmokymą“. Per tą laiką viršininkai nužiūri gabesniusius ir apsukresniusius karius ir kai būna dalyse renkamos mokomosios kuopos, siunčia juos į minėtas kuopas, kad šie plačiau ir daugiau pasimokyty karo mokslo ir, baigę, būtų kitų karių viršininkais.

Kariai, baigę mokomosios kuopos kursą, būna artimiausiais tiesioginiais kitų karių viršininkais: skyrininkais, būrininkais. Taigi jau skyrininkų ir būrininkų pareigos yra svarbios ir atsakingos, o ypatingai kautynių lauke.

Nebepamenu koks karo vadas yra pasakęs, jog kautynes laimi ne būrių ir ne kuopų vada, bet skyrininkai. Taigi nuo skyrininko sumanumo, apsukrumo ir sugebėjimo įvairiose būsenose puikiai orientuotis daug kas priklauso, daug kas yra lemiančio. Tat ir svarbu, kad skyrininkas kautynėms būtų puikiai pasirengęs.

Skyrininkais ypač galėtų gerai pasirengti tie, kurie daugiau baigę aukštesniosios mokyklos klasių ar baigę aukštesniąją mokyklą. O tokių dabar pulkuose yra gana daug. Žodžiu, karys, daugiau baigęs bendro lavinimosi, geriau ir greičiau galės orientuotis ir įvairiose kautynių būsenose. Žinoma, ir čia ne be išimčių. Dažnai pasitaiko, jog baigęs vos pradžios mokyklą paprastas sodžiaus vyrukas kariuomenėje parodo daug daugiau sumanumo bei apsukrumo ir orientavimosi, negu baigęs aukštesniąją mokyklą. Bet, apleidus, daugiau išsilavinę retai kada gali būti pakeičiami.

Taigi, svarbu, kad kuo daugiausia karių inteligentų pakliūtų į mokomąją kuopą ir baigtų jos kursą. Nežinia dėl ko daugelis karių inteligentų vengia mokomosios kuopos. Būtų labai gerai, kad visi kariai inteligentai pirma baigtų mokomąją kuopą, o paskiau galėtų dirbti dalies raštinėse ar kur kitur.

Visvien, anksčiau ar vėliau, gal teks atsidurti visiems inteligentams ir neinteligentams kautynių lauke, tat svarbu, kad ten daugiau prasilavinusieji galėtų vadovauti ir gerai vadovauti. O vadovavimui reikia pasirengti taikos metu. Mokomoji kuopa, nors ir per labai trumpą laiką, vis dėlto kariui duoda kariškų žinių nepalyginamai daugiau, negu paprastos kuopos.

Kariai, ypač daugiau prasilavinusieji, turi suprasti tarnybą kariuomenėje ne kaip prievolę, bet kaip pareigą savo tėvynei, kaip džiugią garbingą pareigą. Tuo būdu daugiau prasilavinusieji neturi vengti mokomųjų kuopų, bet turi eiti į jas savanoriais, kad reikiant galėtų būti naudingesni tėvynei.

Mokomoj kuopoj nereikia snausti ir pasitenkinti minimumu kiek ten reikalaujama, bet kas daugiau žino, — turi stengtis žinias dar daugiau padidinti, kas mažiau žino — stengtis neatsilikti nuo daugiau žinančių. Taip galvodami ir darydami tikrai būsim verti savo tėvynės ir lemiamam momente nenugalimi.

Juk mūsų tėvynė yra priešų apsupta, kurie gali bet kurią valandą pulti.

Jon. Kęsgila

Geras kareivis karo žandarų nevengia

Valstybė dažnai vertinama pagal susidariusią nuomonę apie jos kariuomenę. Todėl kiekvienas karys, be pareigos ginti savo kraštą, turi taip pat saugoti jo garbę. Karys, pasirodydamas kur nors viešesnėje vietoje, turi atsiminti, kad iš jo elgesio, susitvarkymo ir viešosios tvarkos prisilaikymo gali būti sprendžiama ne tik apie mūsų kariuomenę, bet ir apie mūsų valstybę.

Kauno igulos ir į ją įvairiais reikalais atvykusiems kariams tenka atstovauti mūsų kariuomenę laikinojoje sostinėje, kurioje dabar koncentruojasi mūsų politinis ir visuomeninis gyvenimas. Be mūsų visuomenės, čia turi daugiau progos stebėti karius ir kitų valstybių piliečiai, kurie dažnai informuoja savo kraštą apie mūsų valstybę. O mūsų jaunai valstybei yra labai svarbu turėti užsienyje gerą vardą. Todėl čia kariai elgesio, susitvarkymo ir viešosios tvarkos reikalavimų turi laikytis kuo pavyzdgingiausiai.

Bet, deja, ne visi kareiviai, išėję iš kareivinių rajono, t. y. iš savo tiesioginių viršininkų priežiūros, laikosi tų reikalavimų, nors kartais visai be blogos valios. Todėl pats gyvenimas pareikalavo laikinojoje sostinėje tam tikrų tvarkdarių, kurie prižiūrėtų kareivių elgesį, susitvarkymą ir viešosios tvarkos reikalavimų vykdymą. Tokiais tvarkdariais yra karo policijos mokyklos karo žandarai. Nesilaikančius nustatytos tvarkos kareivius jie sulaiko ir apie tai praneša jų tiesioginiams viršininkams.

Kiekvienas žmogus nepatenkintas, jei jam nurodomas jo prasižengimas ir tuo labiau, jei už tai gresia bausmė. Dėl šių priežasčių žandarai įvairiai šmeižiami. Dažnai iš įvairių dalių kareivių tenka išgirsti, kad žandarams už kiekvieno kareivio sulaikymą esąs mokamas specialus atlyginimas, ir žandarai, norėdami pasipelnyti, visai be reikalo sulaikinėja. Žandarų vadovybė esą nustatanti, kiek išvykę patruliuoti žandarai turi sulaikyti kareivių. Tuos žandarus, kurie sulaiką daugiau kareivių, laikanti uolesniais. Be čia minėtų, galima išgirsti ir daugiau panašių prasimanymų.

Tie visi prasimanymai yra žalingi mūsų vieningai karių šeimai: visai be reikalo klaidina kareivius ir žemina karo žandarų vardą. Žandarams už kareivių sulaikymą joks specialus atlyginimas nemokamas. Žandarų vadovybė nenustatinėja kiek patruliuojantieji žandarai turi sulaikyti kareivių. Žandarai už tai, kad daugiau ar mažiau kareivių sulaiko, privilegijų ar pastabų negauna. Jie sulaiko tik tuos kareivius, kurie nesilaiko kariams nustatytų drausmės ir viešosios tvarkos reikalavimų. Tuos prasimanymus daugiausia skleidžia tie kareiviai, kurie žandarų buvo sulaikyti už įvairius nusižengimus ir apie kuriuos pranešta jų tiesioginiams viršininkams.

Žandarai puikiai žino, kad neteisingai sulaikę kareivį turės atsakyti prieš savo vadovybę. Tvarkingam kareiviui niekuomet neapsimoka vengti karo žandarų. Jis turi žinoti, kad žandarai be reikalo jo nesulaikys.

Į karo žandarus reikia žiūrėti visai kitomis akimis, negu dabar. Reikia suprasti, kad jie, eidami savo pareigas, kovoja su mūsų valstybės ir kariuomenės gero vardo žeminimu.

Ž.

Dar dėl kareivio apdaro trūkumų

Perskaitęs 1934 m. „Kario“ Nr. 43 straipsnį „Kareivio apdaro trūkumai“, ir aš, kaip atsargos karys, noriu tarti keletą žodžių dėl iškeltų minčių.

1) Laikrodžiui kišenukas nėra jau taip labai reikalingas, nes kariuomenėje atskiram kareiviui turėti po laikrodį nėra reikalo (išskiriant karo metą). Kiekvienose kareivinėse yra laikrodžiai, kurie teisingai rodo laiką. Be to, kuopos budėtojas irgi punktualus „laikrodis“, tik reikia jo klausyti. Pamokų metu laikrodį atstoja pulko trimičius. Siūloma laikrodėliui vieta kairėje kelnių pusėje tinkama tik liktiniui. Kareiviui netinkama, nes besivartydamas ant turnikų gali greitai sutrinti ten laikomą laikrodėlį.

2) Dabartinis viršutinių kelnių susegimas didelių blogumų nesudaro, tik reikia kelnės dėvėti su petnešomis. Jei kareiviai dėvi kelnės be petnešų, tai užpakalinę kelnių sagtelę stipriai suveržia, kad kelnės nesmuktų. Kuomet juosmuo suveržtas, tai žemiau pasidaro įvairių raukšlių. Todėl kelnės reik dėvėti su petnešomis.

3) Dėl apatinės marškinių siūlės išsirtinti nieko negaliu, nes raitininkuose netarnavau, todėl nuo jos ir neteko „nukentėti“. Tačiau neteko išgirsti ir iš raitininkų, kad dėl tos siūlės būtų labai bloga.

4) Dabartiniai baltiniai ir kelnės kareiviams tinkami. Siūlomi taip vadinami sportiški, kareiviams netinkami. Vasaros dienos būna nevienodo karštumo. Karštą dieną tikty marškiniai ir be rankovių, bet vėsią dieną su tokiais per šalta, o kareiviui kasdien marškinius nekeisi. Dėl kelnių irgi tas pats. Įvedus tokius baltinius, būtų daugiau peršalimų, susirgimų, ir valstybei daugiau kainotų, negu ilgi baltiniai. Antra, dėvėjimas su vienu kelnėmis (sportiškų nelaikau kelnėmis) labai gadintų kareivio išvaizdą, nes kelnės apsisuka apie kojas, susiraukšlėja ir nedailiai atrodo. Kadangi pėstininkų batų aulai platūs, tai, įmovus tik su vienu kelnėmis, atrodytų „kaip avies koja čvertkoj“, — anot liaudies posakio.

Taigi verčiau pakęsti šilumą, o ne šaltį.

5) Pagaliau dėl mundurų. Munduras reikėtų siūti frenciaus sukirpimo. Krūtinė galėtų būti ir didesnė, tik reikia per liemenį truputį suimti (susiaurinti), į apačią truputį išleisti plačiau, tai ir bus prašalinti visi trūkumai. Kariuomenėje tarnaujant teko pastebėti, kad kareiviai dažnai priešakines sagas per liemenį išpiauna ir išsiūva arčiau į dešinę šoną, ir viskas pasitašo. Šitą vertėtų iš karto padaryti siuvant.

Viktoras Vytenietis

Dragūnas kaime

Paskutiniaisiais metais Lietuvoje plačiai pradedamas ugdyti raitųjų sportas. Ne tik apskričių miestuose, bet ir valsčių miesteliuose buvo surengta įvairių konkūrų, lenktynių ir t. t. Visam šiam naudingam Lietuvos sportui pradžia davė šauliai-dragūnai ir „Vytijos“ organizacijos raitininkai. Šitos sporto šakos pamėgimas yra gana didelis. Tai matyti iš tų organizacijų narių skaičiaus. Matydama tai vyriausybė ir norėdama, kad lietuviai dar labiau pamiltų žirgelius ir pamėgtų šios rūšies sportą, pereinamais metais įsteigė naują kavalerijos dalinį — dragūnus. Dragūnai, kaip žinome, gyvendami kaime ir turėdami šioj srity daug pri-

tyrimų, dar labiau paskatino jaunimą susidomėti raitųjų sportu.

Važiuodamas šiemet iš Kauno šventėms atostogų, netikėtai pamėčiau prie pušynėlio apie 12 raitininkų, kurie jojo vienas paskui kitą. Nenorėjau savo akimis tikėti, bet pats būdamas atsargos gusaras, neiškenčiau ir iš vežimo išlipęs nuėjau prie jojančiųjų. Gi pasirodė štai kas. Vienas, gražia uniforma apsirengęs raitininkas, sukinėdamasis vidury jojančiųjų, moko savo draugus joti. Tasai uniformuotas raitininkas buvo dragūnas, o jo mokiniai, jauni vyrai, susirinkę iš artimesnių kaimų mokosi jojimo meno. Pamatę mane žiopsanti, sukomandojo „laisvai“ ir visi kaip vienas pliaukštelėjo per žirgelių kaklus. Tuo laiku gražiąja uniforma dragūnas priėjo prie manęs ir pradėjom kalbėtis. Jis nuoširdžiai pasakojo, kaip kaimo jaunuoliai nori mokytis gražiai joti, mylėti žirgus ir juos tinkamai prižiūrėti. Kaimiečiai anksčiau netikėdavo, kad jų arklius galima panaudoti sportui ir jojimui. Dabar visai kitaip pasirodė, nes kariuomenės arkliai niekuo nesiskiria, be švaraus užlaikymo ir teikiamos jiems meilės, kurie prie to labai pripratę. Taip pat sužinojau iš dragūno kalbos, kad visi tie jo mokiniai nori tarnauti kariuomenėje raitininkų pulke ir dar labiau pamilti savo žirgelius. Jie nori dabar išmokti ne tik gražiai joti, bet mokėti ir juos tinkamai prižiūrėti, kad jų žirgai niekuo nesiskirtų nuo kariuomenės arklių.

Atsisveikindamas dragūnas paspaudė kietai man ranką ir ištare: „Aš atjojau vienas, bet dabar, reikiant, nujosime visas būrys, kuris puikiausiai mokės ne tik žirgą valdyti ir joti, bet kartu ir tėvynę ginti.“

Aš susijaudinęs nuėjau ir atsisėdęs į ratus važiuodamas galvojau: Vos tik pasėta sėkla, bet kaip greit auga ir plečiasi. Tokių dragūnų, kaip šis, yra ne vienas ir jų gražūs darbai tikrai atneš Lietuvai daug naudos.

Atsarg. Eiva

1934 metų „Kario“ komplektą pavarčius

Štai prieš mane ant stalo guli rūpestingai per visus metus rinkti „Kario“ numeriai. Jie visi sudaro didelę 1104 pusl. knygą, kurią įrišęs galėsiu naudotis per ilgus laikus. Tai yra veidrodis, kuriame atsispindi visi 1934 metų įvykiai! Tai įvairiausių žinių enciklopedija. Didžiulis aruodas niekuomet nesėstančių minčių, iš kurio gali, kada nori, semtis dvasios peno.

Ir kaip „Karys“ gali būti neįdomus! Juk jame bendradarbiavo 224 asmenys, neįskaitant korespondentų ir kitokių bendradarbių. Su jais bus per 450. Jei visi „Kario“ bendradarbiai suvažiuotų ir išsirikiuotų ties „Kario“ redakcijos namais, tai pamatytumėm koks gražus būtų būrelis! Ir kokių jų ten nebūtų. Ir jaunų, vos žengiančių pirmuosius žingsnius į gyvenimą, ir žilagalvių senelių, gyvenime daug mačiusių... Čia susirinktų įvairiausio išsilavinimo ir įvairiausių profesijų žmonės. Čia stotų šalia generolo jaunas kareivis, šalia profesoriaus moksleivis, šalia darbdavio — darbininkas ir t. t. Iš visų Lietuvos žaliųjų klonių, kalnų, pakalnių, miestų, miestelių suplaukia čia gražios, sveikos mintys. O tai parodo, kad „Karys“ moka visus mylinčius savo Tėvynę suburti į vieningą darbą ir moko juos mylėti, gerbti ir ginti savo kraštą.

V. Gėlūtis

Mano kaimynas

Kaimynas jis man todėl, kad mūsų lovos antram kareivinių kazemate greta stovi. Greta mes ir rikiuotėje esam. Žygiuojame visur kartu. Sutinkam ir visur sutariam. Skyrininkas sako, kad mes net panašūs kitas į kitą. Abu esame blondinai ir vienodo ūgio. Turime vienodai apvalius, riestanosius veidus ir šviečiai mėlynas akis.

Kilę iš visai priešingų Lietuvos kraštų. Aš smėliuotosios Dzūkijos vaikas, o jis derlingosios Aukštaitijos. Bet tai mūsų draugystei nė kiek nekenkia. Iš pirmos naujokystės dienos kitas prie kito prisirišom. Štai jau metai, o joks nesusipratimo debesėlis mūsų draugystės nedrumsčia.

Tarnyboje ir šiaip atliekamui laiku kitas kitam padedam. Jei aš per pietus einu į virtuvę porcijos parsinešti, parnešu ir savo kaimynui. Jei jis atliekamui laiku savo šautuvą ar šarvuotę valo — neprašomas ir mano išvalo. Jei kuriam nors iš mūsų atsiunčia iš namų siuntinį lauktuvių — abu pasidalijam. Žodžiu, mes bendrai vargus vargstam. Ir pasakysiu, bendromis jėgomis lengvai juos įveikiu. Jokių sunkumų nesutinkam. Visas kario pareigas sklandžiai atliekam. Todėl mūsų kariškojo gyvenimo dienos saulėtos.

Mano kaimynas už mane vyresnis. Du metus iš eilės karinės prievolės atlikimas jam buvo atidėtas. Atidėjo dėl kažkokios ypatingos šeimyninės būsenos. Bet smuikmenų nežinau. Kaimynas apie tai nenori kalbėti. Jei kartais ir išsitaria, tai tik nuotrupiniais sakiniais.

Karo tarnybą jis laiko svarbiu dalyku. Sako — tai pareiga kiekvieno sveiko vyro. Ją reikia nuoširdžiai atlikti. Prievartos čia nereikia. Taip ir aš galvoju. Dėl to, tur būt, mes ir sutinkam.

Mano kaimynas labai gerai mokos. Statutus, kaip riešutą kremta. O rašo!.. Dievuliau, tu mano! Taip gražiai, tarsi, spausdinta. Visoje kuopoje gražiau už jį parašyti nieks nemoka. Už tai kuopos vadas kelis kartus norėjo jį raštininku paskirti. Kaimynas atsakė:

— Nenoriu, tamsta vade, būti raštininku! Noriu rikiuotėje tarnauti. Išmokti, kaip ginklas vartoti.

Po tokio pasikalbėjimo kuopos vadas jį rikiuotėje palikdavo. Raštininku skyrė kitą. Tuomet jis man į ausį paslaptinai kuždėjo:

— Nenoriu su tavim skirtis. Nenoriu į kuopos „inteligentų“ tarpą patekti. Žinai, ją sudaro: raštininkas, ginklininkas, batsiuovys, siuvėjas, pečkuryš ir virėjas su padėjėju. Visų šių pareigūnų tarpe man būtų nejauku. Visi jie labai įpuikę. Nosį riečia... Aš gal ir galėčiau jiems prilygti, bet nenoriu.

Ir vėl įprastai mūsų gyvenimas bėgo. Nejučiomis slinko dienos, savaitės, mėnesiai.

Dažnai atliekamui laiku su kaimynu kalbamės. Daugiausia mano kaimynas ką nors pasakoja. Aš tyliau ir klausausi.

Pasakoti jis moka labai vaizdžiai. Sakiniai jo trumpi ir stilingi. Todėl klausytis nenusibosta.

Kartą, sekmadienį, buvau būrio tvarkininku. Rašiau laišką. Laiškus rašau tikrai namiškiams ir savo mergelei. Tuomet laiškas jai buvo skirtas. Prie manęs priėjo kaimynas. Supratęs kam rašau, tarė:

— Jau vėl, tur būt, tai mergai laišką rašai?

— Žinoma, kam gi kitam rašysiu.

— Neverta, Jurgi, oi neverta... — reikšmingai pastebėjo jis.

— Kodėl? — paklausiau.

Jis tylėjo ir apie kažką mąstė. Aš, norėdamas atsikirsti, pabrėžiau:

— Gerai tau! Turi išsirinkęs amžiną draugę, žmonelę... Kitos širdyje netelpa.

— Ne! Aš visai ne apie tai, — išsiblaškęs atsakė.

Kaimyno nesupratau. Norėjau paklausti, ką reiškia jo toks pasakymas, bet nespėjau. Jis apsisuko ir iš kareivinių išėjo. Supratau: nenorėjo man trukdyti.

Sugrįžo jis į kareivines, kai laišką baigiau rašyti. Praeidamas pro šalį, į mane nė nepažiūrėjo. Aš perskaičiau laišką ir įdėjau į voką. Stengiausi, kaip galima gražiau, adresą užrašyti. Tai man nesisekė. Išigilinęs į rašymą nepastebėjau, kad šalia stovi kaimynas. Jis žiūrėjo į mane ir galvą kraipė. Paskum, matyt, pagailo manęs. Norėdamas nutraukti mano tuščias pastangas, sudrožė man per petį. Mano ranka sujudėjo. Didelis rašalo taškas tekstelėjo vidury voko.

— Ką gi padarei? — piktai sušukau.

— Nieko. Nenusimink! — šypsojos jis. — Aš vokų daug turiu. Be to, ir adresą užrašai, kaip višta su koja. Laiško su tokiu adresu nė į paštą nepriims.

— Vis dėlto reikia išsiųsti — tariau nusiminęs ir pažvelgiau į jį.

— Duok laišką man — rimtai prabilo jis. — Voką duosiu. Adresą užrašysiu ir išsiųsiu. Jos adresą žinau. Dar šiandien tavo Janina jį galės skaityti. Juk jai rašai?

Galvos linktelėjimu daviau jam suprast, kad taip, ir padaviau laišką. Jis paėmė jį, pavartė rankose ir, žiūrėdamas kažkur pro mano petį, pastebėjo:

— Daug rašai, o rašyt žmoniškai nemoki.

Karo aviacijos foto laboratorijoje vadų portretų gamyba
Marčiulyno foto

Paskum, visai be pagarbos, suglamžė mano laišką kumštėje ir įsidėjo į kišenių. Aš įnirtau. Atsisojau, sugniaužiau kumščias ir pasviręs į kaimyno pusę surikau:

— Ką tai reiškia?

Jis stovėjo plačiai išsižergęs ir šypsojos. Atrodė, kad tai visai ne mano kaimynas, bet kitas žmogus. Ir jo demoniškas šypsojimas ir nedraugiška laikysena mane visai iš lygsvaros išmušė. Nučiupau jį už rankos ir dar kartą paklausiau:

— Ką tai reiškia?

— Nieko! — kažkaip prislėgtas piktai atsakė jis. Pagalvojęs pridūrė:

— Vis dėlto pasiaiškinsiu. Nenoriu, kad ant manęs pyktum.

Taręs, nuėjo prie savo lovos. Pasilenkęs ištraukė iš palovės dėžutę ir ant jos atsisėdo. Nusekiau paskui jį. Kai mes jau abu kitas prieš kitą sėdėjom, jis pradėjo tyliai kalbėti.

*

* *

— Tuojaus suprasi mano pasielgimą. Įsitikinsi, kad blogo tau negeidžiu. Juk mano draugas esi! Kad galėčiau visą tavo vargą vargti — pasiimčiau. Bet žinau tai nepasiekiamą. Gyvenime kiekvienas turi savo kryželį. Jį niekas kitam perduoti negali. Bet ir aš jau nebegaliu ilgiau pakęsti, matydamas, kaip pats smulkmenose blaškaisi. Noriu tave įspėti: elgies klaidingai. Suki galvą mergaitei. Rašai jai ilgiausius laiškus. Klausimas, kuriam tikslui visa tai darai? Nesuprantu.

— Čia ir nereikia suprasti, — pertraukiau jo kalbą ir pridūriau, — Janina man patinka.

— Gerai, — tęsė toliau kaimynas. — Ji tau patinka... Bet ar tai duoda tau teisę prie jos suktis? Ar gali dėl jos užmiršti savo pareigas? Manau, kad ne. Esi karys. Tai ir skirk visą savo jaunąją energiją kario pareigoms. Jos svarbios ir garbingos. Kai išėsi iš kariuomenės, tai kaip norėsi, taip ir galėsi savo gyvenimą tvarkyti. Bet dabar neturi teisės. Pašaukė tave tėvynė išmokyti kaip ginklas vartoti. Tai ir stenkis pavyzdingu kariu būti, bet ne išimylėjusiu kavaliarium. Suprask šią tiesą. Nereikės ištisomis valan-

domis, užmiršus tarnybą ir pareigas, sėdėt susikaupusiam, graužt plunksnakotį, rinkti gražiausius žodžius ir išsireiškimus, kuriuos galėtum mergelei pasiųsti. Ką žinai, gal ji juokias iš tavęs ir tavo laiškų, nors pats į juos visą sielą ilieji.

Kaimynas atsiduso ir nutilo. Kažkaip nervingai sujudėjo ir, pravėręs savo dėžę, ištraukė iš jos kažkokius popierius.

— Čia tavo trys laiškai Janinai, — tarė jis, laikydamas rankoje ištrauktus iš dėžės popierius. — Juos davei man, kad adresą užrašyčiau ir išsiųsčiau. Pirmutinį, atmeni, leidai perskaityti. Jį perskaičiau, bet išsiųsti sąžinė neleido. Tu rašai: „Būk sveika, jaunoji burtininke, savo jaunystės grožiu mane užbūrusi. Dabar aš — jau tavo vergas. Tai įvyko tuomet, kai aš tave pirmą sykį gegužinėje pamačiau. Tarei man tik kelis žodžius ir pavergei mane... Liepk, ir žūsiu dėl tavęs...“. Gėdinkis, Jurgi, tokius niekus parašęs! Jei tavęs nepažinčiau, tai iš laiško spręsčiau, kad esi viduramžių riteris, pasirengęs mirti dėl moters gražių akelių. Dvidešimto amžiaus kariui tai netinka. Jis savo gyvybę tik tėvynės labui gali aukoti.

Sėdėjau prieš savo kaimyną, galvą nuleidęs, ir žiūrėjau į grindis. Pažvelgti į jo veidą nedrįsau. O jis, tarsi mane guosdamas, toliau bylojo:

— Dažnai esame nelaimingi vien tik dėl to, kad ne laiku ir ne vietoje pradėdam vykdyti savo sumanymus, per daug blaškomės: pradėję vieną darbą dirbti, jo nebaigiam ir metamės prie kito. Paskui prie trečio. Pagaliau, įsitikinam, kad nė vieno savo užsimojimo nesame įvykdę. Tai konstatavus apima mus aitrus nepasitenkinimas ir pyktis. Vėl sukaupiam jėgas. Su dideliu pasiryžimu įkimbam į darbą. Bet neilgam. Greit užsidegimas atslūgsta, pasirinktas darbas nušibosta ir mes jį metam.

— Taigi, Jurgi, — pakėlė balsą mano kaimynas, — kol esi kariuomenėje, nesirūpink pašaliniais dalykais. Būk pavyzdingas karys. Griši iš kariuomenės ir pradėsi ūkininkauti — tik ūkio reikalai tau turi rūpėti. Sumanysi šeimos židinių sukurti — skubėk prie savo Janės, jeigu ji tau patinka... Iš to seka, kad visur ir visuomet žmogus turi vykdyti pirmiausia savo tiesiogines pareigas. Kaip jas nuo kitų antraeilių pareigų atskirti, iš statutų žinai, tad ir tvarkyk taip savo gyvenimą. Surasi laimę ir, kaip aš, laimingas būsi.

Daugiau nė žodžio netaręs, sugrąžino mano laiškus. Pakilo ir, paspyręs dėžę į palovį, nuo manęs nuėjo. Palikau besėdįs. Jaučiausi priblokštas ir sugėdintas. Pakrikusios mintys rankiojo kaimyno pabertus žodžius. Širdis sutikti nenorėjo. Bet protas jau triumfavo. Jis stengėsi išvesti mane iš klaidų į tiesą pagrįstą kelią. Jo spiriamas, be nuovokos, suplėšiau Janinai rašytus laiškus. Ir kai jų smulkūs gabalėliai krito man po kojų, pajutau, kad atsipalaidavau nuo kankinusio mane jausmingumo. Gera ir lengva paliko. Pašokau ir nubėgau pas kaimyną. Radau jį būrio klasėje. Jis valė mano ir savo šautuvus. Priėjau prie jo ir be žodžių paspaudžiau ranką. Jis nusišypsojo. Matyt, suprato, kad už šiurkštų tiesos nurodymą jam dėkoju.

Jurgis Daina

Skani vakariene po skubaus darbo

Marčiulyno foto

Intelligentinio jaunimo karo tarnybos atlikimo reikalu

Praeitų metų „Kario“ 48 nr., kalbėdamas šia tema, iškėliau keletą minčių, kurios rado tam tikro atgarsio šiuo klausimu besidominčioje visuomenėje.

Tačiau kai kuriais atžvilgiais, kiek teko patirti, nebuvo tinkamai suprastos atskiros mintys.

Aš nemanau ir nenoriu tai pasakyti, kad šito klausimo neigiamosios pusės (kad atsiranda vengimų atlikti karinę tarnybą) glūdi kieno nors kito kaltėj, nepareinančioj nuo to paties elemento, nuo tų pačių asmenų, kurie šaukiami atlikti karo tarnybą.

Ten, tarp kitko, pasakyta: „... kiekvienam net karininkui, manau, teko susidurti, jei ne su daugeliu, tai bent su vienu kitu pažįstamu, kurie pasididžiūdami pasakoja apei tai, kaip jiems pasisekė išvengti karo tarnybos. Ir tai pasitaiko iš to jaunimo, tautinio patriotinio jaunimo tarpo, kuris akcentuoja veikimą, griežtą nuoseklų veikimą, drausmę, vadovavimo principą, žodžiu, tuos privalumus, kuriais sutvarkyta kariuomenės organizacija ir veikimas.“

Nurodęs svarbiausia tris priežastis, iš kurių plaukia šio klausimo neigiamos aplinkybės, t. y.:

a) trūkumai ir netikslumai karo tarnybą normuojančiuose įstatymuose; b) kai kurių vyresniųjų netinkamas traktavimas tų, kurie atliko karo tarnybą ir tuo būdu įgijo kai kurių pilietinių kvalifikacijų ir c) paties to amžiaus jaunimo skeptiška ir dažnai neigiama pažiūra į karo tarnybą — laikau, vis dėlto, kad daugiausia sverianti ir daugiausia šio klausimo neigiamybių glūdi trečioje, mano paminėtoje priežastyje.

Šitam faktui sutvirtinti galima paimti vieną kitą pavyzdį, iš kurių bus ryškiai matyti, kad vis dėlto šio amžiaus jaunimas kartais per daug suprastėjęs ir per mažą turi savyje idėjinio tautinio pasiryžimo šiuo atžvilgiu.

Gana gabus ir energingas vyras, parodęs sumanumo ir aktingumo visuomenėj, iš dalies ir mokslinėj veikloj, kaip valstybės stipendininkas baigė užsieny aukštuosius mokslus ir su daktaro laipsniu grįžo Lietuvon.

Nežiūrint į tai, kad karo tarnybą šis minėtas asmuo turėjo atlikti dar prieš išvykdamas į užsienį studijuoti, bet, einant mūsų Karinės Prievolės Įstatymu (§ 28, p. 3), jam karo tarnyba buvo atidėta iki 28 metų amžiaus. Baigus studijas ir grįžus, vis dėlto reikėjo stoti atlikti karo tarnybą. Tačiau šis daktaras pasiryžo vienu ar kitu būdu visai išvengti karo tarnybos ir „negaišinti“ sau — kaip tokiais atvejais yra sakoma — vienu ar pusantrų metų laiko. Galėdamas stoti į karo mokyklą aspirantu, ir tuo būdu sutrumpinti tarnybos laiką iki vieno metų, nestoja — atideda dar dviem mėnesiams, tikėdamasis, žinoma, tuo būdu visai išvengti. Tuo labiau, kad po termino, kada reikia stoti naujokų ėmimo komisijon, trims ar keturioms dienoms prasliskus, sueina šitam ponui 28 metai amžiaus, ir

tuo būdu nepaimtas iki to laiko, jis įstatimiškai atsipalaiduoja nuo karo tarnybos.

Todėl jis, norėdamas prastumti tas kelias dienas, užuot stojęs naujokų ėmimo komisijon, išvyksta į kitą apskritį, manydamas, kol susigaudys ir atkreips dėmesio — bus jau po laiko.

Tačiau naujokų ėmimo komisija ir vietos komendantas, šitą reikalą tinkamai supratę, kaip tik atkreipė dėmesio, ir šitas ponas, nežiūrint, kad užėmė, palyginti, gana aukštą ir garbingą vietą, policijos buvo nugabentas ir pristatytas naujokų ėmimo komisijai.

Ščia nematyti rimtos priežasties nei motyvų, kurie duotų bet kurį pagrindą sąmoningai vengti karo tarnybos. Gal kas manytų, kad baimė nustoti turimos tarnybos, — ne, nes po metų ar pusantrų, atlikęs karo tarnybą, užtikrintas galėjo grįžti į seną vietą. Čia vienintelė priežastis gali būti baimė ir nenoras tam tikrą laikotarpį šiek tiek pajusti drausmės ir valdymo galią, tam tikrą laikotarpį išsižadėti tų kasdieniškų patogumų ir atiduoti bent mažą duoklę valstybei; valstybei, kuri rūpinosi jį patį šelpdama — suteikdama jam paramą stipendijos pavidale...

Dar vienas asmuo, kuris gal ir nepasižymėjo ypatingais gabumais, bet savotiškas tuo atžvilgiu, kad įvairiais atvejais greit mokėdavo susiorientuoti ir sudaryti tokių kombinacijų, kurios pataisydavo situaciją visados jo naudai.

Karo tarnyba buvo atidėta jam, kol pabaigs aukštuosius mokslus. Baigdamas mokslus, vis dėlto numatė, kad šiaip ar taip reikės atlikti karo tarnybą. Tačiau labai nedaug laiko lieka, jam baigus mokslus, kol jo tėvui sueis 60 metų amžiaus, kada kaip vienintelis sūnus jis nuo karo tarnybos atleidžiamas. Todėl tam laikotarpiui jis įstoja į kunigų seminariją ir, sukakus tėvui 60 metų, jis vėl išstoja iš seminarijos, ir tuo būdu išliko vis dėlto nepaliestas.

Taip pat būtų galima paminėti daugelį kitų pavyzdžių ir charakteringų pavyzdžių dėl dirbtinių fizinių trūkumų sudarymo, kurių dėliai mūsų karinės prievolės įstatymas atleidžia arba atideda karo tarnybos laiką.

Visa tai, žinoma, kalba labai neigiama prasme ir prastai parodo patį jaunimą, atliekantį, arba turintį atlikti karo tarnybą.

Todėl jaunimo pareiga ne tik daugiau ir daugiau šiuo reikalu susidomėti, ne tik su didesniu užsidegimu ir entuziazmu stoti į karo tarnybą, tačiau ypatingai pasmerkti tokius reiškinius ir tuos asmenis, kurie, išėdami iš vienos ar kitos grupės, iš vienos ar kitos organizacijos tarpo, taip nedėkingai ir taip savanaudiškai elgiasi valstybės ir tautos atžvilgiu.

Kada pats jaunimas degs ryškia kariuomenės ir karo tarnybos meile ir ryžtingumu, neabejotina, kad vadovybė turės atkreipti dėmesio ir įstatimiškai su normuos šį klausimą.

D. Stankūnas

MOKSLEIVIAI Į KRAŠTO PAŽINIMO FRONTĄ

Lietuvos kraštui pažinti, betarpišku suartėjimu ugdyti jaunuomenę tėvynės meilę ir kūno jėgoms plėsti, Kūno Kultūros Rūmai organizuoja visoj Lietuvoj mokyklinės ir mokyklas baigusio jaunimo iškyloms bei ekskursijoms globoti komitetus. Komitetams steigti ir jų darbo veiklai nustatyti švietimo ministeris išleido tuo reikalu instrukciją.

Komitetas steigti visoje Lietuvoje pavedama Kūno Kultūros Rūmams. Komitetai steigiami tuose vietose, kurios įdomios iškylauti ir aplankyti. Išskylavimo ir keliavimo globai palengvinti, komitetai gali steigti savo ribose atskirus rajonus. Komitetai sudaromi iš vietos aukštesniųjų bei pradžios mokyklų vadovybių, asmenų, kurie tam darbui prijaucia. Komiteto pirmininką paskiria švietimo ministeris.

Komitetai ir rajonų vadovybės rūpinasi įvairiais būdais skatinti jaunimą iškylauti ir keliauti, apibrėžia visuomenei išskylavimo bei keliavimo reikšmę: rengdami paskaitas, pranešimus, organizuodami propagandas, parodas. Komitetai savo vietose galės rengti išskylavimo bei keliavimo vadovų kursus.

Komitetai savo ribose parūpina sustojimo punktus, jeigu galima, rūpinasi jaunimui steigti pastoges, kur galėtų pernaktuoti ir geriau pasimaitinti, taip pat stengiasi aprūpinti susirgusius.

Komitetai registruoja savo ribose naudingas ir įdomias aplankyti vietas, parūpina leidimus joms lankyti (gamtos vietas, istoriškai reikšmingas vietas, techniškus įrengimus, fabrikus, ūkius ir t.t.). Reikia tikėtis, kad paskiros kar. dalys taip pat susilauks jaunų keliautojų su kuriais bus užmegstas dar stipresnis bendradarbiavimo ir susipažinimo saitai. Krašto pažinimas eis kartu su krašto gynimo reikalu.

Komitetai parūpins savo apylinkių įdomesnių vietų aprašymus, smulkius susisiekiimo kelių žemėlapius ir t.t. Kiekvienas komitetas stengsis turėti savo žinioje vadovus aiškintojus. Komitetai skatins jaunimą keliauti visomis galimomis priemonėmis (pėsčiomis, upėmis — baidarėmis, laiveliais, arkliais, dviračiais bei kitomis susisiekiimo priemonėmis).

Komitetų darbą derins Kūno Kultūros Rūmų instrukcijos bei aplinkraščiai.

Taigi, jauniems keliautojams bus atidarytos visos durys ir bus prieinamos visos įdomesnės vietos. Nors nedidelis mūsų kraštas, bet savo plote turi labai daug gražių, senove dvelkiančių bei daug pasakančių vietų. O tokios vietos „...parodys daug įdomių praeities paslapčių ir padės išaiškinti daugelį daiktų iš mūsų Tautos praėjusių amžių“. (Tautos Vadas A. Smetona. 1911 m.).

PIRMIEJI EGZAMINAI

Šiomis dienomis Aukštuosiuose Kūno Kultūros Kursuose buvo pirmieji egzaminai iš karo mokslų grupės išklaustyti dalykų. Kursantams teko laikyti gen. št. plk. lt. Sidabro egzaminus iš mūsų kaimynų ginkluotų jėgų (kursas buvo skaitytas pirmame semestru) ir gen. št. mjr. Stankaičio — iš kariuomenės organizacijos ir karo tarnybos. Egzaminų duomenys labai geri. Kaip žinome, kursuose mokosi vyrai ir moterys. Taigi, tokios rūšies egzaminus aukštojo mokykloje moterys Lietuvoje laikė pirmą kartą.

Nuo sausio 19 d. pradėtos laikyti gen. št. plk. lt. Gustaičio paskaitos iš karinio tautos rengimo. Be minėtų dalykų, kursuose bus dar skaitomi šie karo mokslų dalykai: slaptas žinių rinkimas, taktika (jau skaitoma. Skaito gen. št. kpt. Jodauga), karo istorija — Lietuvos karai, priešscheminė ir priešlėktuvinė apsauga, ryšių ir transmisijos priemonės ir šaudyba (jau skaito mjr. Mikučionis ir kpt. Paura).

Be to, vyrams įvestas jojimas.

LOTERIJOS BŪDU APSIRŪPINAME SLIDĖMIS

Kražių gimnazijos mokiniai tyliai, bet įtemptai dirba kariniame pasirengime ir sporte. Visi aukštesniųjų klasių mokiniai turi įsigiję reikiamus statutus. Tai žymiai palengvina darbą ir sutaupo daug laiko. Tik gaila, kad mūsų karinio parengimo instruktorius dabar išvyko į kariuomenę. Bet tikimės, kad greit grįš ir vėl galėsime karo mene lavintis toliau. Dabar pasitenkiname tik kariška literatūra. „Karys“ — mūsų mielas ir laukiamas svečias.

Sporte irgi neatsilikam. Mokytojas p. J. Šiukšta surengė slidžių loteriją ir tuo aprūpino mokinių dalį slidėmis. Už tai gerb. mokytojui Šiukštai esame labai dėkingi. Jis taip pat prižiūri tvarkos ir čiuožykloje. Kas neturi pačių, važiuoja nuo Medžiokalnio su rogutėmis.

Arūnas

VIETOJ „TRIMITO“ PRAŠO „KARĮ“

Ariogalos šaulių būrio valdybai įsakius priverstina tvarka išsirašyti „Trimito“ kiekvienam šauliui ir šaulei, šio būrio šauliai išimtinai prašo savo būrio vadovybės, kad jiems būtų leista vietoj „Trimito“ išsirašyti „Karį“, nors jis ir yra pora litų brangesnis.

Šauliai prašo pakeisti šį laikraštį tais sumetimais, kad „Karys“ įdomesnis ir jame daugiau rašoma iš kariuomenės gyvenimo, kas šaulius ypatingai domina.

Vertėtų Ariogalos šaulių valdybai šį šaulių norą įvykdyti ir leisti norintiems pakeisti laikraštį.

S. Fijalkauskas

ATSARGINIAI GERIAUSI ŠAULIAI.

Panevėžys. Panevėžio šaulių rinktinės kiekvienam būry dauguma šaulių atsargos kariai, kurie visur laikomi geriausiais šauliais. Atsargos kariai duoda gražų pavyzdį šiaip šauliams drausmės ir savo vadų gerbimo atžvilgiu, be to, jie būriuose daugiausia įeina į vadovybę.

Alg. Rūst.

KEIČIAMA ŠAULIŲ UNIFORMA

Šaulių uniformai pakeisti komisija, surinkusi iš rinktinių, būrių bei atskirų šaulių pageidavimus ir sumanymus, turėdama galvoje kariuomenės vadovybės pageidavimą, nusistatė, kad šaulių uniformos medžiagose buvusi pilka spalva pakeičiama į slepiamą spalvą. Uniformos sukirpimas bus toks, kaip ir kariuomenėje. Šaulių kepurės kokarda keičiama, antpečių forma bus tokia, kaip ir karių. Kantų spalva, uniformos ženklų ir kokardų projektai pavesti parengti dailininkui V. Bičiūnui.

Numatyta įnešti atskirus pažymėjimus šauliams, išbuvusiems šaulių eilėse 10 ir daugiau metų. Tie ženklai bus dėvimi ant rankovės. Šaulių uniforma daugiau bus pritaikyta užsiėmimams bei žygiams.

Šaulių moterų uniformos spalva pasilieka pilka. Šaulės kelia kepurės pakeitimo klausimą. Kepurės pakeitimo iniciatyva pasilieka moterims.

REKLAMINĖ LĖLĖ IŠGĄSDINO KARIUS

Lenkų laikraštis „Kurjer Codziennyj“ aprašo vieną įvykį, kaip reklaminė lėlė išgąsdino Puchovos m. (Čekoslovakijoje) karius ir gyventojus.

Tamsią naktį vienas sargybinių pastebėjo kažkokią besiantinančią žmogyskį. Į sargybinio šūksmą žmogyskį sustojo, tačiau kitų jo reikalavimų neklausė: stovėjo vietoj. Sargybinis iššovė vieną ir antrą kartą, tačiau nežinomoji būtybė nesijudino ir, matyt, kulų nebijojo.

Sargybinis nusigando, nes pamane, kad prieš jį stovi šmėkla. Surikęs pradėjo bėgti. Į triukšmą subėgo kiti sargybiniai, kurie taip pat pradėjo šaudyti į paslaptinę būtybę. Ši vis nejudėjo ir ramiai stovėjo.

Naktį išgirdę šūvius, vietos gyventojai taip pat išsigando, pamane, kad vokiečiai, perėję sieną, puola. Triukšmas pasiekė ir kareivines; pulkas pasirengė pavojui. Komendantas įsakė šmėklą apšviesti prožektorium, tačiau, pasirodo, jis kažin kur dingęs. Tamsoj kareiviai nedrįso artintis prie šmėklos, kuri ir nuo kelių salvių nekrito ir stovėjo vietoj.

Pagaliau vienas karininkas prisiartinio prie šmėklos ir ją apšvietė elektros lempute. Pasirodo, beesanti reklaminė lėlė, stovėjusi vietos miestely prie vieno gastronomijos krautuvės durų.

Matyt, kuris nors miestelio naktibaldų, pavogęs ją nuo krautuvės, atnešė iki sargybinių. Kai šis suriko „stok“, pastatė lėlę, o pats tamsoj pasislėpė. Minėtas naktibalda, nors policijos ir ieškomas, tačiau iki šiol nepasisekė surasti. Lėlės savininkas patiekė įgulos komendantui ieškinį, nes kareiviai, beveik per dvi valandas į ją šaudydami, gerokai reklaminę lėlę apdraskė.

Daugelis mano, kad šis juokas greičiausiai yra sugalvotas vietos vokiečių, kurie norėjo pasijuokti iš čekų kareivių.

DIDŽIAUSIAS PASAULY FOTO APARATAS

Neseniai Amerikoje pagamintas foto aparatas, kuris yra didžiausias pasauly, nes sveria 280 centnerių ir turi 10 metrų ilgumo. Šio milžiniško foto aparato padirbimas užtruko 2 metus ir kainuoja 14.000 dolerių. Šis aparatas naudojamas aviacijos ir laivininkystės žemėlapiams gaminti.

J. Šiožiny

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

A. A. AUKLĖTINIS MYKOLAS TIJŪNĖLIS

Sausio m. 11 d. Karo ligoninėje nuo peritonito mirė 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko muzikantų komandos auklėtinis Tijūnėlis. Paprastai, auklėtiniu pulke esti dar prieššaukiamojo amžiaus nepilnamečiai. Tačiau aukl. Tijūnėlis buvo subrendęs vyras ir daug pasidarbavęs tėvynei, ypač okupuotam Vilniaus krašte.

A. a. Mykolas Tijūnėlis

A. a. Mykolas Tijūnėlis gimęs 1903 m. sausio m. 21 d. Švenčionių apskr. Dukšto valsč. Ligūnų kaime, lenkų okupuotame krašte. Baigė 4 klases ir „Ryto“ d-jos Vilniuje mokytojų seminarijos 2 kursu. Po to, pašauktas atliko karo prievolę lenkų kariuomenėje. Grįžęs iš kariuomenės, Mykolas dirbo slaptą lietuviškąją darbą Vilniaus krašte. Jis buvo vedėju lietuviškojo „Žvaigždės“ kooperatyvo, šv. Kazimiero d-jos nariu, turėjo suorganizavęs orkestrą ir grodavo lietuviškuose vakarėliuose, kurie kartu būdavo slaptais jaunimo susirinkimais: ten Mykolas pasakydavo daug kalbų, slapta išdalydavo lietuviškąją spaudą, atgabentą iš Nepriklausomos Lietuvos. Taip plačiai veikdamas Mykolas Tijūnėlis buvo žinomas bemaž kone visame okupuotame krašte, nes su savo orkestru lankydavosi tolimiausiose apylinkėse ir būdavo pasimokęs ir giliai tikis šviesesne Tėvynės ateitimi, tautiškai veikdavo skriaudžiamus ir varginamus brolius vilniečius, lenkų verguvs pančius bevelkančius.

Už lietuviškąją veikimą buvo lenkų persekiojamas, bet mokėdamas išsisukti, berods, tik kartą sėdėjo arešte. Lenkai, surinkę pakankamai žinių apie jį, norėjo suimti. Jam grėsė sunkių darbų kalėjimas. Bet Mykolas nesidavė pagaunamas: slapstėsi miškuose ir pagaliau 1933 metų gale pabėgo į Nepriklausomą Lietuvą.

Priimtas į 2 p. pulko muzikantų komandą, jis nuvargęs ir nusilpęs po sunkaus darbo ir nuožmių persekiojimų, ramiai dirbo jam pavestą darbą, nesistengdamas nei iškilti, nei šeimą kurti, tartum laukdamas mirties.

A. a. Mykolas buvo ramaus būdo, lėtas, tačiau veikiant drąsus, sumanus, energingas, ryžtingas. Buvo labai kuklus, užsitaręs, niekad nesigyrė ir net neminėjo savo didžiųjų darbų Vilniaus krašte, ir šias žinias, kurias čia patiekiu, teko surinkti iš kitų.

Tebūnie jam lengva Lietuvos žemelė.

V.

MIRĖ

1. Gruodžio 7 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje ausų liga mirė 8 pėst. K. k. Vaidoto pulko eilinis Pranas

Arlauskas, kilęs iš Šiaulių apskr., Tryškių val., Birbeliškės kaimo. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

2. Sausio 2 d. Šilutės apskrities ligoninėje plaučių uždegimu mirė 2 ulonų d. L. k. Birutės pulko ulonas Vladas Semelis, kilęs iš Panevėžio apskr., Pumpėnų miestelio. Velionis palaidotas Šilutės katalikų kapinėse.

3. Sausio 8 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje smegenų uždegimu ir pleuritu mirė 8 pėst. K. k. Vaidoto pulko jaun. kareivis Stasys Velička, kilęs iš Šiaulių apskr., Kuršėnų val., Ringuvėnų dv. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

4. Sausio 11 d. toje pačioje karo ligoninėje apendicitu ir peritonitu mirė 5 pėst. d. L. k. Kęstučio pulko eilinis Juozas Stasytis, kilęs iš Tauragės apskr., Kvedarnos val., Kalniškių k. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

5. Sausio 12 d. ten pat timais ir plaučių uždegimu mirė 7 pėst. Ž. k. Butėgidžio pulko jaun. kareivis Antanas Valavičius, kilęs iš Tauragės apskr., Skaudvilės val., Kubiliškės k. Velionis palaidotas A. Šančių karių kapinėse.

„LAISVĖS KELIAIS“

Sausio 13 d. Valstybės teatro Šiaulių skyrius Pagėgiuose suvaidinio gan gražų 12 vaizdelių veiklą „Laisvės keliais“. Kariams bilietai kainuoja: likt. pusk 75 ct. ir eiliniams tik 25 ct.

STEBISI KAREIVIŲ MAISTU

Pristatantieji 4 atsk. pėst. kuopai maisto produktus ir, apamai, darbininkai stebisi geru kareivių maistu ir tinkamu pagaminimu. Dabar jau trečias mėnuo, kai kareiviai vietoj kiaulėnos mėsos, tris kartus savaitėje gauna žąsienos. Girdi, kaip gali kareivis valgyti žąsis, čia „ponų“ valgis.

KAREIVIAI NAMIŠKIUS APDOVANOJA „KARIU“

Paskiausiai kareiviai daug išrašo laikraščių savo namiškiams. Jų tarpe pirmąją vietą užima „Karys“. Per 7 pėst. pulko švietimo vadovą kiekvienas dalinys patiekė didelius sąrašus, nurodydami namiškių adresus. Didelė dauguma „Kario“ prenumeratorių namiškiams atsarginiai. Iš daugumos kareivių teko nugirsti, kad dabar „Karys“, lankydamas mus kuopose, sužavėjo ir todėl parvažiavę atsargon turim jį rasti ir namuose. Pirmesnieji kareiviai jau spėjo iš namiškių gauti ir padėkos laiškus, kurie yra gavę pirmutinius „Kario“ Nr. Nr. Namiškiai rašo, kad gražus, įdomus ir naudingas laikraštis. Matyt, kad „Karys“ visiems patinka.

San. pusk. M. Grinius

ŠVIESOS SKLEIDĖJAI ŠAMANOTOSE KAIMO LŪŠNOSE

Dabar krizės našta daugiau užgulusi ūkininkus. Pas valdininką bei tarnautoją dažniau atsiranda kišenėj atliekamas litas negu pas ūkininką. Tarnautojas neapsunkins savo mėnesinio biudžeto, jei jis išleis kelis litus savo namiškių bei giminaičių labui.

Tai suprasdami ir atjausdami savo namiškius, dauguma karo aviacijos liktinių puskarininkių ir viršilų savo tėveliams bei giminėms išrašė laikraščius: „Kari“, „Mūsų Rytoj“, „Ūkininko Patarėją“, „Mūsų Laikraštį“ ir t.t.

Šiuo darbu liktiniai puskarininkiai išigijo savo namiškių bei giminų pagarbą, sukelia jų širdyse pasitenkinimą ir džiaugsmą, kad sūnus bei giminaitis neužmiršta jų ir atsimindamas išrašo jiems laikraštį.

Tasai liktinių puskarininkių pavyzdys yra ne tik sektinas ir girtinas, bet kartu jie prisideda ir prie spaudos platinimo talkos.

Virš. St. Čepulis

KAREIVI, SUSIVELK PIRŠTINES!

Iš kariuomenės intendantūros gaunamos pirštinės nors jos yra iš gerų vilnų ir siūlų numegstos, tačiau esti šiurkščios, nelanksčios ir nelabai šiltos. Norint, kad pirštinės būtų šiltesnės, švelnesnės, reikia jas suvelti. Kaimo žmonės nesuveltų pirštinių nenori nė ant rankų užsimauti.

Darbas paprastas ir nesudėtingas: nereikalauja jokių išlaidų bei patogumų. Nuėjus į pirtį bei šiaip mažame indely

isipilti karšto vandens, sumirkyti pirštines, kad pasidarytų šlapios, išmuiluoti ir 10—15 minučių tarp rankų trinti ir įvairiais būdais kočioti. Veliant reikia atsižvelgti, kurioj vietoj pirštinė buvo perdidelė: perplati, perilgi pirštai, perplatus čiurniai ir t.t. Kurios vietos buvo perplačios bei perilgos — jas tenka daugiau ir velti, kad susiaurėtų bei sutrumpėtų. Pavyzd., pirštai perilgi — pirštus velti ne išilgai pirštines, bet skersai, platus čiurniai — velti išilgai: pirštai sutrumpės, čiurniai susiaurės ir t.t. (Nors pirštines būtų ir gerokai apnešiotos, vis dėlto patartina susivelti). Suvelus, reikia išplauti šiltame vandeny ir išdžiovinti. Šiaip suveltos pirštines pasidarys švelnios, lankščios ir, žiemos šalčiams užėjus, mažiau nukentės mūsų rankos, pirštai.

Virš. St. Čepulis

LIKTINIAI IR „KARYS“

Liktiniai, pradedant jaunesniu puskarininkiu ir baigiant viršila, yra karių kadras. Įvairių kariuomenės rūšių dalių liktiniai sudaro bendrą didelę šeimą, kurios uždaviniai ir siekimai tarnauti vien tik tėvynei ir jos gerovei.

Kiekvienas liktinis atlyginimą gauna pagal savo laipsnį. Bet iki šiol buvo daug netobulumų, kuriuos paskiausiai vyriausybė ėmėsi šalinti, keisdama liktinių puskarininkių įstatymą. Visi liktiniai domisi ir laukia įstatymo pakeitimo. Keliuose „Kario“ nr. nr. šiuo reikalu net buvo keli straipsniai, kurių autoriai nurodė kas ir kaip maždaug bus pakeista. Keli liktiniai, irgi matydami taip svarbų ir opų jiems rūpimą reikalą, patiekė savo nuomones, iš kurių matyti kaip jie susirūpinę domisi savo ateities likimu. Taigi galima spręsti, kaip liktiniai domisi „Kario“ nagrinėjimu ir jo skaitymu.

Liktiniai, mes turime remti savo organą, taip visų branginamą „Kari“, kurio prenumerata liktiniui yra prieinama. „Karys“ rūpinasi taip pat, kaip ir mes, mūsų likimu. Todėl kiekvienas turi būtinai išsirašyti sau visiems 1935 metams „Kari“, kad jis būtų tobulesnis. Kadangi tai priklauso nuo mūsų pačių, tad kiekvienas suraskime dar nors po vieną arba keletą prenumeratorių. Paimkime pavyzdį iš Vytauto Didžiojo kuopos liktinių, kurių visas šimtas procentų išsirašė sau bei namiškiams 1935 metams „Kari“. Nepasitenkindami vien tik „Kariu“, dar sau išsirašė „Mūsų Vilnių“ ir kitus laikraščius, o kariai ugniagesiai „Ugniagesi“. Kareiviai, liktinių pasakatinami, irgi prenumeruojasi sau, namiškiams ir kitiems „Kari“ ir kitus laikraščius.

Čia ir kareiviai seka jų pavyzdį. Kas iš tokių liktinių, kuris neišsirašo „Kario“, dar net kratosi, jei jam kas pasiūlo išsirašyti. Galima drąsiai pasakyti, kad toks, kuris neremia savo organo, tuo labiau neišsirašo ir kitų laikraščių bei žurnalų. Manau, kad 1935 metais neliks nė vieno nesusi-pratusio liktinio, kuris neišsirašytų „Kario“.

Teko girdėti, kad kai kas nusiskundžia „Kario“ viršelais, kurie kai kada pasikartoja. Tai priklauso nuo mūsų pačių, nes daugiau prenumeratorių surinkus nereikės skustis dėl jo viršelio. Taigi nedelskim ir nelaukim rytojaus, nes šiandien geriau negu niekad.

V. G.

KAREIVIAI NUSIRAŠINĖJA DAINAS

Galima pastebėti, kad 6 pėst. P. K. Margio pulko kareiviai, be knygų ir laikraščių skaitymo, dar nusirašinėja į sąsiuvinius kariškas dainas. Daug kas nusirašinėja dainų bei eilėraščių iš „Kario“, kurių pakankamai gauna kiekvieną šeštadienį į kuopas bei komandas ir iš duodamų kareivių bibliotekoj senesnių metų „Kario“ komplektų. Kai kurie turi prisirašę pilnus sąsiuvinus, kuriose yra šimtas ir daugiau lapų.

Linke kareiviai prie to gero ir naudingo darbo, išmoksta patys taisyklingiau rašyti ir išlavina pačią rašyseną. O pabaigę karo tarnybą, sugrįžę į savo gimtinę, išmokys ir savo draugus, netarnavusius kariuomenėje, kariškų dainų ir eilėraščių.

P. Pet-kas

SANITARINIAI KURSAI

Šiomis dienomis 7 pėst. Ž. K. Butegidžio pulke prasidėjo sanitarų kursai.

Kursuose dėstoma: pirmosios pagalbos tiekimas nelaimingais atsitikimais ir t.t.

Lanko apie 30 kareivių.

A. Sicila

ATSISAKO NUO ALAUS IR TABAKO IR TURI „KARI“ BEI ŠIAIP KARIŠKOS LITERATŪROS

4 pėst. pulke daug kareivių šiemet atsisakė nuo alaus ir tabako, kad už jiems išleidžiamus pinigus galėtų turėti „Kari“ ir šiaip kariškos literatūros. Toks sugalvojimas randa pritarimo ir vis daugiau atsiranda kareivių, kurie taip daro, skirdami ne tik algas, bet ir iš namų gaunamus pinigus. Daugumas, atlikę karinę prievolę, parsiveš gražias kariškos literatūros bibliotekėles.

Alg. K.

GAISRŲ FRONTE

Pr. metų gruodžio mėnuo praėjo gana ramiai. Kaune 5 pėst. pulko ugniagesių komanda 6 d. iš ryto gesino gaisrą Vaidoto gatvėje Nr. 73. Ties Klaipėda, Pilienuų kaime, 14 d. likvidavo gaisrą 6 pėst. pulko komanda. Alytuje, naktį iš 20 į 21 d. dirbo abi 2 ulonų pulko ugniagesių komandos, kurioms teko gesinti gaisrą ties Saratovo kareivinėmis, Vilniaus pusėje. Miesto ugniagesiai pačioj gaisro pradžioje dėl sugedusios autocisternos, išpumpavus vietoj šulinį, turėjo pasitraukti iš gaisro. Kretingoje, 29 d. 7 pėst. pulko ugniagesių komandą užgesina gaisrą naujakurio Jonikio ūkyje.

Šalčių banga įnešė nepaprastą gyvumą į ugniagesių veiklą. Nauji metai prasidėjo gaisru. Kaune, per patį N. M. sutikimą, Širvintų g. užsidegė kar. štabo kpt. Zdanavičiaus namai Nr. 6. Spaudoje teko skaityti priekaištų civiliams ugniagesiams, kurie, esą, blogai gesino gaisrą. Išsauktas į gaisrą 1 gus. pulko ugniagesių skyrius padėjo išnešti daiktus iš vieno apatinio busto, kuris vėliau buvo paliestas vandens ir ugnies. 4 d. nuo 14 iki 17 val. smarkiai degė sena kareivinė 1 gusarų pulko rajone. Be pulko komandos, gaisrą gesino karo policijos mokyklos ir ryšių bataliono bei 3 miesto civilės ugniagesių komandos. 11 d. buvo du gaisrai, abu A. Panemunėje. 14 v. 10 m. buvo gauta žinia apie gaisrą artilerijos dirbtuvių skyriuje, V forte. Buvo pasiūsta 5 pėst. pulko, ryšių bat. ir pionierių b-no ugn. k-dos. Tačiau greit buvo gautas pranešimas, ir ryšinin-kai ugniagesiai su pionieriais atšaukti. 5 pėst. pulko komanda, nuvyko į gaisro vietą ir rado gaisrą jau užgesintą pačių tarnautojų. Grįždami iš gaisro kėstutininkai ugniagesiai pamatė naują gaisrą A. Panemunėje, Sėmenos g. Nr. 5. Šį gaisrą padėjo gesinti kartu su atsk. artil. grupės ugniagesiais. Gaisrą gesino 4 miesto civilės ugn. k-dos.

Šiauliuose 6 d. nuo 20 iki 24 val. smarkiai pasidarbavo 8 pėst. pulko ugniagesiai, padėdami gesinti tekstilės „Globuso“ fabriką.

Ukmergėje 10 d. 2 val. naktį užsidegė amatų mokykla, kurią gesino miesto ir 1 pėst. pulko ugniagesių komandos.

Pajuostėje, ties Panevėžiu, 11 d. nuo 16 v. iki 17 v. 30 min. degė dūmtraukio suodžiai karininkų fligelyje.

MIRĖ BALTIJOS UGNIAGESIŲ VADAS

Pr. m. gruodžio 29 d. Rygoje mirė Estijos, Latvijos bei Lietuvos ugniagesių susivienijimo prezidentas, Latvijos ugniagesių sąjungos pirmininkas ir Rygos šaulių (aizsargų) pulko ūkio viršininkas Georgs Rudzits. Ugniagesių eilėse velionis ištarnavo 40 metų. Buvo didelis Lietuvos draugas. Būdamas Lietuvoje, lankė ir kariuomenės ugniagesių komandas. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas D. L. K. Gedimino ordinu, Nepriklausomybės medaliu, „Artimui Pagalbon“ ir kariuomenės ugniagesių ženklais.

PADĖKA KARIAMS-UGNIAGESIAMS.

P. E. Laucytė atsiuntė pr. m. gruodžio 28 d. Klaipėdos igulos viršininkui laišką: — „Š. m. gruodžio 14 d. ant mano ūkio Pilėnuose iš nežinomos priežasties atsirado ugnis ir sunaikino daržinę. Pulkas malonėjo prie gesinimo darbų atsiųsti igulos ugniagesių komandą, kuri sėkmingai prisidėjo prie kitų trobesių saugojimo. Šiuomi turiu garbės tarti gilios padėkos žodį ir prašau mano vardu padėką išreikšti bud. karininkui ir visiems, kurie dalyvavo“.

SVEIKINIMAI IŠ UŽSIENIO

Naujųjų metų proga ugniagesių tarpe yra priimta sveikinti savo ir kitų kraštų giminingas organizacijas. Šiemet mūsų kariuomenės ugniagesius sveikino šių kraštų ugniagesiai: Austrijos — Dr. Sampl, Belgijos — majoras Ramlot, kapitonas-majoras Verdurmen, kapitonas Goosens, Vanderkindere, Estijos — ugniagesių lyga, B. Melts, A. Toffelmann, Italijos — ugniagesių technikų federacija, Latvijos — ugniagesių organizacijų sąjunga, J. Krastinš, A. Krievinš, A. Strekavinš, Liuksemburgo — H. Funck, Portugalijos — Lisabono ugniagesių batalionas, Prancūzijos — Paryžiaus ugniagesių pulko vadas ir karininkai, majoras Guesnet, Rumunijos — plk. ltn. Pohrib, Suomijos — ugniagesių sąjunga, Šveicarijos — Ženevos ugniagesių bataliono vadas, Turkijos — Ankoros ugniagesių bataliono vadas majoras Šukru Bašman, Vengrijos ugniagesių federacija.

PO DVIEJŲ SAVAIČIŲ BŪSIME GERI SLIDININKAI

Nuo sausio 17 d. Vytauto Didžiojo kuopoj sudaryta slidžių komanda Jonavos apylinkės pašlaitėse ir kalnuose atlieka įvairius pratimus. Komanda sudaryta iš kuopos liktinių ir būtinų tarnybos karių.

Pratimai atliekami kasdien po 3 val. Nustatyta programa manoma praėti per dvi savaites.

Komandai vadovauja lt. Meškauskas, kuris yra baigęs karininkų slidininkų kursus.

V. a. p. Grigoras

NUSIKALTĘ NEĮLEIDŽIAMAI Į ČIUOŽYKLĄ

Karo aviacijos fizinio lavinimo vadovo iniciatyva įrengta čiuožykla. Čiuožykla apšviesta elektra ir dalies rajono viduryje yra garsiakalbis. Į čiuožyklą susirenka rytais ir vakarais daug karininkų, puskarininkų ir būtinų tarnybos kareivių. Daugumai būtinų tarnybos kareivių pačiužos duotos valdiškos, gi liktiniai puskarininkiai ir viršilos nusipirko patys.

Charakteringa tai, kad paskiausiai įgyvendinta labai moderniška bausmių priemonė. Nusikaltusiam uždraudžiama savaitę bei dvi neįkelti kojos į čiuožyklą ir ją kasdien valyti.

Netrukus daly bus įvesta visiems liktiniais puskarininkiams privalomos rytinės mankštos ir po 3—4 val. savaitėje, popietinėmis valandomis, vien sportui. Be to, ateity numatoma įvesti sezoninį sportą: vasarą futbolą, kumščiasvydį, lengvąją atletiką ir vandens sportą. Žiemą: pačiužų ir slidžių. Kiekvienai sporto šakai treniruoti paskirti sportininkai — karininkai.

Taip pat kasdien po vieną valandą įvestos karininkų-laukūnų kursantų fizinio lavinimosi mankštos. Kursantai mankštomis patenkinti.

Virš. St. Čepulis

JAU ĮRENGĖ ČIUOŽYKLĄ

Kariuom. Sporto Draugijos 4 art. p. skyrius įsirengė Plungės iguloje kariams, jų šeimoms ir vietos visuomenei patogią ir erdvią čiuožyklą. Ji randasi prie pulko parko didokam prūde ir žemoj vietoj, apsaugotoj nuo didesnių žiemos vėjų.

Kariai ir jų šeimos bus įleidžiamos nemokamai, o visuomenei teks mokėti už vieną kartą po 40 ct., sezonui 6 lt. (suaugusiems) ir už kartą 20 ct., sezonui — 3 lt. (mokiniais).

Mokestis bus naudojamas susidarantioms išlaidoms padengti.

Tvarkai ir švarai čiuožyklai palaikyti nustatyta atitinkamos taisyklės ir mokesčiui rinkti bei nuolatiniam jos prižiūrėjimui yra tvarkinys.

Vakarais apšviesta elektra.

Čiuožyklos veikimas pradėtas nuo sausio 19 d.

Susidomėjimas žiemos sportu Plungėje smarkiai plečiasi, nes dar gerai neįrengus čiuožyklos, jau kuris laikas, kai aršesnieji ledo mėgėjai klampiojo po sniegus, ieškodami ledo. O dabar jau čiuožia ar rengiasi net ir tie, kurie sakydavo, kad ledo sportas tik vaikams. Ypač padidėjo kandidatų skaičius iš gražiosios lyties pusės.

Be ledo sporto patogumų, Plungėje yra labai patogių vietų ir slidžių sportui. Aplink miestą yra didesnių ir mažesnių kalnų ir šlaitų, gana pakenčiamų slidžių sportui kultivuoti. Todėl kai kurie pulko kariai tik laukia tinkamo sniego.

Benas Jablonskis

IŠ LEDO RITULIO PIRMENYBIŲ

Po tradicinio žaibo turnyro kūno kultūros rūmų pereinamai dovanai laimėti, buvo pradėtos Kauno ledo ritulio pirmenybės.

Susitikimų rezultatai tokie: JSO — Sparta 3:1 (0-0, 1-0, 2-1), LGSF—JSO (rezerv.) 3:0, LFLS — Sparta 2:0, Jachtklūbas — Tauras 4:1, LFLS — JSO 2:2, Sparta I — Makabi I 5:0 (2-0, 0-0, 3-0), Tauras — Grandis 2:0 (1-0, 0-0, 1-0), Jachtklūbas — JSO 1:0 (1-0, 0-0, 0-0), Tauras — LGSF 2:2 (1-1, 0-0, 1-0), LFLS — Grandis 10:0 (2-0, 6-0, 2-0), Jachtklūbas — Š.Š. Kovas 2:2 (1-1, 0-0, 1-1), Tauras — Grandis 2:0, Makabi — Sparta 2:0 ir Jachtklūbas — JSO (draugiškos) 0:2.

LIETUVA—ESTIJA 7:2. KAUNAS—TALINAS 6:3

Sausio 19 d. kūno kultūros rūmų salėje buvo tarpmiestinės stalo teniso rungtynės, o sausio 20 d. tarpvalstybinės Lietuva—Estija. Abu susitikimu laimėjo mūsų šalis.

Sausio 19 d. po tam tikros oficialios dalies buvo pradėtos rungtynės. Pirmoj poroj susitiko Duškes (Makabi, Kaunas) su estu Franc, kurių setai 20:22, 21:18, 21:14. Toliau: Remeikis (LFLS Kaunas) — Lemba (Talinas) 21:6(1), 22:20; Gerulaitis (Grandis) — Tui (Talinas) 21:17, 21:15; Duškes — Lemba 21:14, 16:21, 21:18; Gerulaitis — Franc 14:21, 21:19, 13:21; Remeikis — Tui 21:13, 21:10; Gerulaitis — Lemba 21:13, 21:8(1); Duškes — Tui 18:21, 21:13, 14:21; Remeikis—Franc 21:15, 21:15; toliau buvo sužaisti du dvejetai, tačiau jie į oficialių rungtynių rezultatą neįėjo. Žaidė Dzindziliauskas (LFLS)—Nikolskis (JSO) — Franc—Lemba, kurį laimėjo estai 18:21, 18:21; antram dvejete žaidė estai Tui—Pāmpun — Duškes—Gerulaitis, kurį laimėjo mūsų šalis 21:12, 21:16. Taigi, iš žaistų devynių žaidimų Kaunas laimėjo šešis, o estai tris.

Antrą dieną (I. 20) buvo tarpvalstybinės rungtynės Lietuva—Estija. Prieš rungtynes trumpą sveikinimo kalbą pasakė kūno kultūros rūmų direktorius V. Augustauskas ir estų atstovas Pāmpun. Invalidų orkestras sugrojo Lietuvos ir Estijos himnus ir rungtynės buvo pradėtos. Remeikis — Franc 21:17, 21:14; Dzindziliauskas — Lemba 21:10, 21:11; Nikolskis — Tui 21:14, 21:16; Franc—Lemba — Dzindziliauskas—Remeikis 21:18, 19:21, 7:21(1); Lemba — Remeikis 21:18, 21:9; Franc — Nikolskis 10:21, 21:14, 21:19; Tui — Dzindziliauskas 7:21, 20:22 (labai gražus susitikimas); Lemba — Nikolskis 22:24, 18:21; Remeikis — Tui 21:14, 21:17 ir Dzindziliauskas — Franc 21:16, 24:22 (atkakli kova!). Ir čia mūsų šalis viršijo estus ir iš žaistų devynių rungtynių laimėjo net septynias, o estai vos dvejas. Toks aukštas mūsų šalis laimėjimas rodo, kad jie stalo tenise toli pažengę ir galima pagalvoti apie dalyvavimą pasaulio stalo teniso pirmenybėse, kurios bus š. m. Londone. Pažymėtina, kad pirmos stalo teniso tarpvalstybinės rungtynės buvo 1930 m., kada Estija laimėjo prieš Lietuvą 7:2 (o dabar taip Lietuva!), o Talinas prieš Kauną net 8:1. Dar pažymėtina, kad šiemet Lietuvos ir Kauno komandoje nebuvo nė vieno žaidėjo, kuris žaidė prieš estus 1930 metais. Prie laimėjimo nemaža prisidėjo mūsų šalis uolus ir sąžiningas treniravimasis, ko anksčiau nebūdavo.

LIETUVA—LATVIJA 10:123. KAUNAS—RYGA 11:60

Kai Kaune (I. 19 ir I. 20 d. d.) vyko stalo teniso rungtynės su estais, Rygoje mūsų krepšiasvydininkai kovojo prieš latvius, tačiau jie abu susitikimu labai skaudžiai pralaimėjo.

Pirmą dieną žaidė Latvija—Lietuva. Sensacingu 123:10(1) rezultatu laimėjo latviai. Antrą dieną žaidė Kaunas—Ryga, kurias Kaunas irgi smarkiai pralaimėjo, net 11:60.

Kiek žinom, prieš latvius dėl kažin kokios priežasties nežaidė tokios sudėties komanda, kokia buvo numatyta. Nors prieš latvius maža vilties buvo laimėti, tačiau tinkamiau komandą sudarius būtų išvengta katastrofiškų pralaimėjimų.

ESTIJA — LIETUVA 10:6

Sausio 18 d. Klaipėdoje buvo įdomios tarptautinės bokso rungtynės: Lietuva — Estija, kurios pasibaigė nedidele estų persvara 10:6. Lietuvai šešius taškus iškovojo: Vinča, Bertulaitis ir Behr. Estai parodė gražią boksavimosi techniką ir didelį ištvermingumą. Klaipėdiečiai, kurie atstovavo Lietuvai, pasirodė neblogi, ypatingai pažymėtini aukščiau minėtieji trys. Bertulaičio ir Behro pažymėtina pažanga, kurią jie padarė per pereinamus metus.

Vakaro programą sudarė aštuonios poros. Pirmoje poroje gaidžio svoryje mušėsi: Freimuth (E.) su Stranguliu (L.) Laimėjo su žymia taškų persvara estas. Antroje lengvo svorio poroje susitiko: Stepulov (E.) — Cohn (L.). Estas parodė nepaprastai puikią boksavimosi techniką ir todėl užtarnautai trečiame rounde techniškai k. o. laimėjo. Trečias susitikimas buvo pusvidutiniam svoryje tarp: Annart (E.) ir Behr (L.). Užtarnautai didesne taškų persvara laimėjo Behr. Pusvidutiniam sv., kaip ketvirtoji pora, susitiko: Isajev (E.) — Laurinaitis (L.). Laimėtoju 2 r. išėjo estas. Jis laimėjo techniškai k. o. Penktoje poroje vidut. svoryje mušėsi: Kapustin (E.) su Tydeksu (L.). Laimėjo techniškai k. o. estas 2 rounde. Bertulaitis (L.) prieš Reino (E.) stėjo šeštoje poroje pussunkiam svoryje. Bertulaitis didesne taškų persvara laimėjo 3 rounde. Pussunkiam svoryje mušėsi dar Salong (E.) prieš Behrendą (L.) septintoje poroje. Laimėjo estas taškais. Paskutinė ir kartu įdomiausia kova buvo tarp Vinčos (L.) ir Adelmanno (E.) sunkiam svoryje. Vinča savo priešą pirmame rounde paguldė k. o., neduodamas estui atsikvėpti keliais stipriais smūgiais nugalėjo. Jonas Antanas Misiūnas

PATEFONO PLOKŠTELĖS MOKO

Italų aviacijos ministerija išleido 4 patefono plokšteles, kuriose įkalbėtas pamokymas, kaip civiliams gyventojams reikia elgtis prieš aviacijos puolimo metu. Plokštelės parduodamos labai pigiai, ypačiai kainą papiginta organizacijoms, mokykloms, rateliams ir t. t.

SANITARINĖS AVIACIJOS DARBUOTĖ

Anglų kariuomenės dalys Palestinoje ir Irake yra išmėtytos po visą kraštą, todėl ligonių vežimas iš dalių į ligonines dažnai tenka atlikti sanitarinių lėktuvų pagalbai, nes keliai ne visur geri. Be to, sunkiai susirgę kariai negalima vežti net ir sanitariniais automobiliais, nekalbant jau apie vežimus. Sanitariniai lėktuvai Palestinoje ir Irake 1934 metais atgabeno iš tolimesnių dalių į karo ligonines 180 karių, nulėkdami 40.000 km kelio per 100 valandų (ore). Sanitarinėje aviacijoje vartojami anglų lėktuvai Vickers Victoria ir Fairey Gordon. Greito pristatymo į ligoninę dėka keliems kariams išgelbėta gyvybė.

ATLANTO NUGALĖTOJAI — KONTRABANDININKAI

Pr. metais atskridę iš Amerikos į Lenkiją lėktuvu „Varšuvos miestas“ broliai Adomavičiai buvo labai iškilmingai sutikti ir apdovanoti ordinais, medaliais ir brangiomis dovanomis. Laikraščiai dėjo jų atvaizdus, kelionės aprašymus ir t. t. Tačiau jau tuomet kai kam buvo įtartini šie broliai, mat, jie per daug buvo panašūs į paprastus amerikonus—kontrabandininkus. Be to, Varšuvą buvo pasiekę gandai apie tai, kad Adomavičiai tikrai yra dideli kontrabandinio spirito gaminimo ir platinimo specialistai. Bet apie tai nieks neišdrįso viešai pareikšti, nes „būtų patriotiškos lenkų minios sudraskytas“. Dabar laikraščiai įdėjo, tiesa labai smulkiu šriftu, žinutę apie tai, kad Brooklyn'o federacinis teismas nubaudė Adomavičius, kaip spirito kontrabandininkus.

PRIEŠLĖKTUVINĖ APSAUGA VOKIETIJOJE

„Bulletyn Gazowy“ praneša, kad 1933 m. pradžioje įsteigta Vokietijos valstybinė priešlėktuvinės apsaugos sąjunga (Reichsluftschutzband) išaugo į labai didelę ir galingą organizaciją.

Pr. m. rugsėjo 1 d. sąjungoje buvo jau 3.883.550 narių, iš jų mūsų kaimyniškuose Rytprūsiose 73.443, t. y. 3,15% visų gyventojų. Sąjungos narių tarpe galima rasti įvairiausių profesijų žmonių.

RETAS JUBILIEJUS

Sausio 1 d. lenkų 1-me ulonų pulke buvo iškilmingai paminėtas retas jubiliejus. Trys šio pulko kariai plk lttn. J. Litewski's ir vyr. vachmistrai B. Kruszewski's ir A. Sitnik'as išstarnavo pulke lygiai 20 metų. Jie įstojo paprastais kareiviais į buv. lenkų ulonų divizioną 1915 metais ir visą laiką išbuvo toje pačioje dalyje. Sukaktuvininkams buvo įteiktos gražios dovanos.

Tame pačiame pulke dar yra gyvas arklys — Krehovcų kautynių dalyvis. Tuolaikinis pulko vadas jojo ant šio arklio. Dabar arklys balnuojamas pulko vadui dalies šventės dieną. Gavo dovanų ir arklys: jam uždėtos brangios arabiškos kamanos su rezginiu.

PUSKARININKIŲ SUVAŽIAVIMAS

Lenkų suorganizuotose pr. metų tarptautinėse lėktuvų lenktynėse (Challenge 1934) laimėjo lenkai. Tarp lenkų lėktuvų 2 buvo pastatyti iš liktinių puskarininkių aukų.

Kariuomenės vadovybė leido dalių ir įstaigų puskarininkių atstovams sausio mėn. 12 d. suvažiuoti į Varšuvą ir aptarti puskarininkių santykius su būsiančiomis lenktynėmis (1936 metais). Suvažiavimą suorganizavo laikinasis puskarininkių komitetas, karo leidinių institutas ir puskarininkių laikraščio „Wiarus“ redakcija. 21 pėst. pulko kareivinėse susirinko arti 200 kariuomenės, laivyno ir pasienio apsaugos korpų puskarininkių atstovų. Jiems buvo parodyta Varšuva, jos muziejai, teatras.

Suvažiavimas nutarė vėl apsidėti mokesčiais ir išstatyti puskarininkių lėktuvus ir 1936 metų lenktynėse, sudaryti stipendijas puskarininkių vaikams — politechnikumų aviacijos skyrių studentams, nustatyti pinigines dovanas aviacijos puskarininkiams — tarptautinių lenktynių dalyviams.

Teatre, vaidinimo metu, jo direktorius atkreipė publikos dėmesį į atvykusius iš visos Lenkijos puskarininkius ir jų pasiaukojimą Lenkijos garbei. Gausiai susirinkusi į vaidinimą publika karštai sveikino savo kariuomenės atstovus.

NAUJAS NAIKINTUVO TIPAS

Čekų lėktuvų fabrikas „Tovarna Letadla“ išleido naują naikintuvą „Letov S-231“. Tai yra ištisai metalinės konstrukcijos biplanas. Jame įtaisytas motoras „Bristol-Mercury“ arba „Walter-Gnome“ 560/900 a. j. galingumo. Lėktuvas ginkluotas 4 kulkosvaidžiais, kurių 2 pritaikyti iš tolimesios — 400 metrų distancijos ir 2 iš vidutinės — 200 metrų distancijos. Greitošaudiai padidinti kulkosvaidžiai specialiai įdėti ir nesurišti su motoro apsisukimais. Lėktuvas kovos aukštyje 4000 m parodęs 416 km per val. Jo lubos 10.000 metrų. Į 5000 m aukštį jis pakyla per 6 min. Tai greičiausias naikintuvas Europoje.

NAUJAS LĖKTUVAS — MILŽINAS

Prancūzijoje baigtas statyti lėktuvas milžinas „Latecoere 521“. Jis skiriamas transatlantiniam susisiekimui tarp Europos ir Š. Amerikos. Lėktuvas apskaičiuotas 72 keleiviams. Jo sparnų ilgis 49 metrai, liemens ilgis 32 m ir aukštis 9 metrai. Lėktuve įtaisyti 6 motorai po 860 a. j. Jo maksimalus skridimo greitumas 260 km per val. ir kelionės greitumas 230 km per val. Keleiviams lėktuve įtaisytas baras, skaitykla, miegamieji kambariai ir kiti patogumai. Kelione šiuo milžinu iš Prancūzijos į New Yorką per Azorų salas truks apie 29 valandas.

LENKIJOJE PASTATYTAS MOTORINIS SKLANDYTUVAS

Varšuvos politechnikumo studentai Aleksandravičius, Molinauskas ir Ančutinas pastatė pirmąjį Lenkijoje motorinį sklandytuvą „AmA“. Jame įtaisytas 35 a. j. motoras. Per mėginimus šis aparatas parodęs 110 km per val. greitumą ir pasirodė esąs nepaprastai pastovus.

ITALŲ NAUJAS BOMBONEŠIS

Italų lėktuvų fabrikas „Breda“ pastatė naują sunkaus bombonešio tipą „Breda 46“. Šis lėktuvas pakelia 2000 kg. bombų ir ginkluotas 8 kulkosvaidžiais. To pačio fabriko pastatytas sportinis lėktuvas „Breda 27“, neseniai dalyvavęs sportinės aviacijos rungtynėse, dabar pritaikytas karo reikams. Jis ginkluotas dviem 12,7 mm kulkosvaidžiais ir reikiant gali paimti 200 kg bombų. Jo greitumas siekia 300 km per valandą ir į 5000 m aukštį pakyla per 7,5 min.

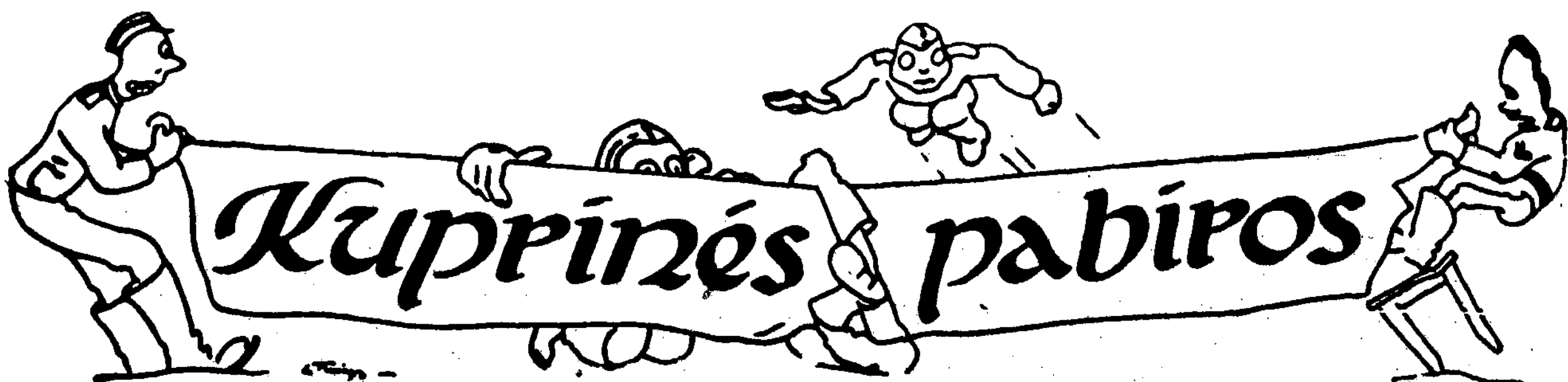
VOKIEČIAI BE MELO NEMOKA GYVENTI

Vokiečių agitacija prieš Lietuvą nesiliauja. Pradėjo net skaičius klastuoti. Štai „Voelkischer Beobachter“ — nacional-socialistų svarbiausias organas rašo, kad Klaipėdoje yra 70% vokiečių, kai tuo tarpu paskutiniojo surašinėjimo duomenimis yra tik 45,2% vokiečių visame krašte.

KAIP LITVINOVAS SIŪLO PALAIKYTI TAIKĄ?

Saro plebiscito proga Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas pasakė Tautų Sąjungos Taryboje kalbą dėl Europos taikos. Litvinovas nurodė, kad dabar Saro kliūtis taikai jau pašalinta. Viskas pasibaigė be jokių ypatingų kivirčių. Dabar, anot Litvinovo, galima eiti toliau taikos patikrinimo keliu. Taika gali būti patikrinta tik bendromis sutartimis, kurios yra prieinamos visoms valstybėms. Privatūs valstybių atstovų pareiškimai taikos nepatikrina, bet kolektyvios sutartys jau turi savo svorį ir reikšmę. Tokia sutartis yra ir Rytų paktas, kurio vienas iš iniciatorių yra Litvinovas.

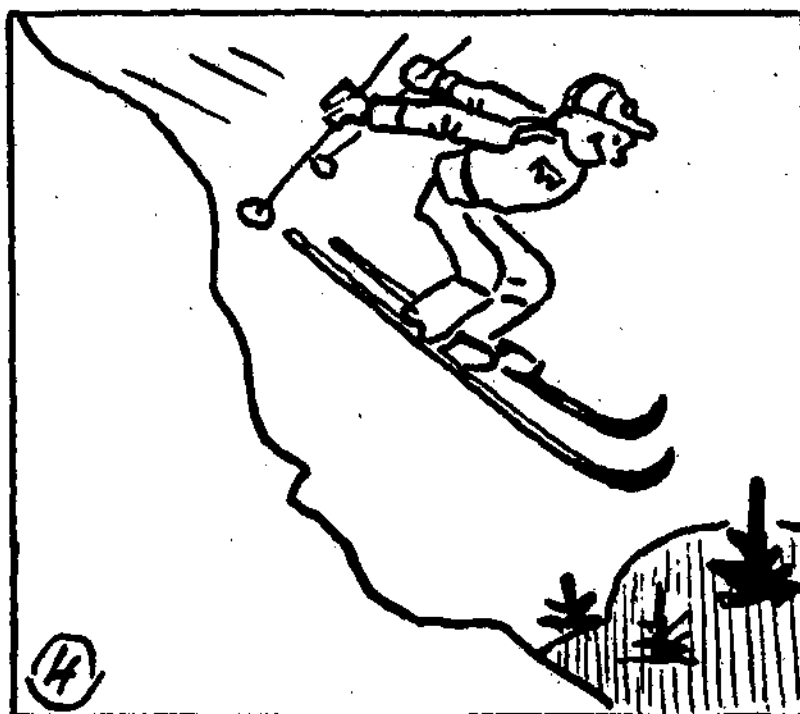
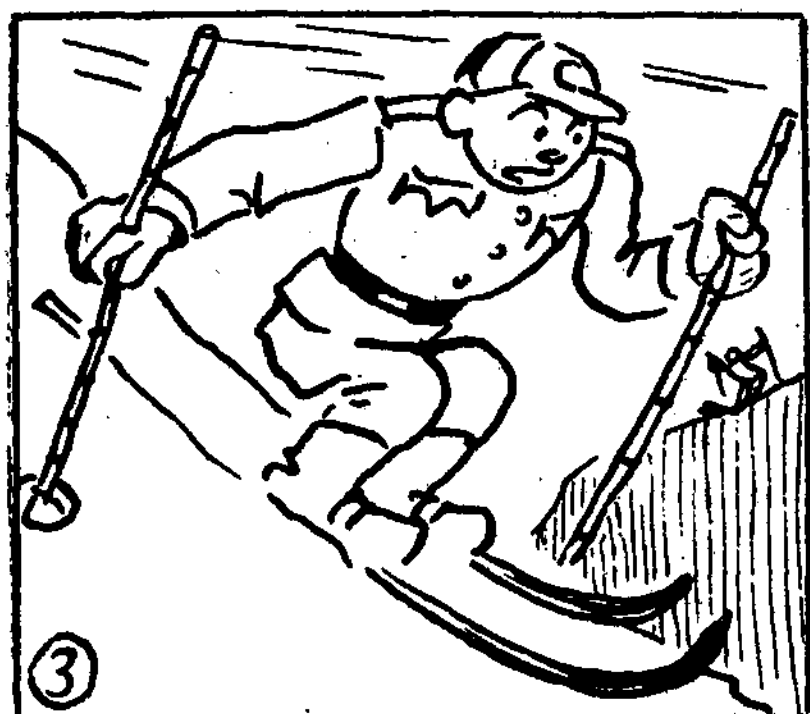
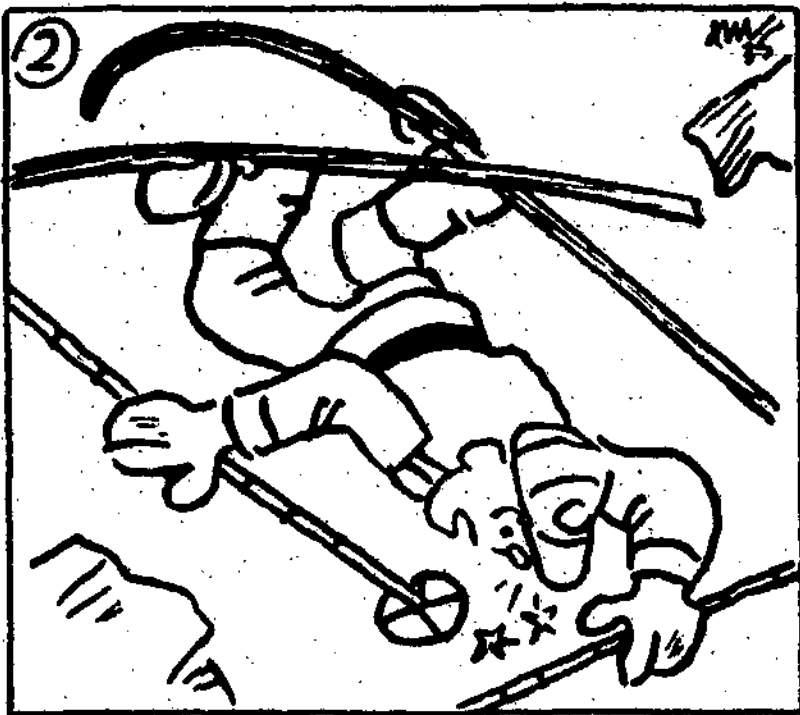
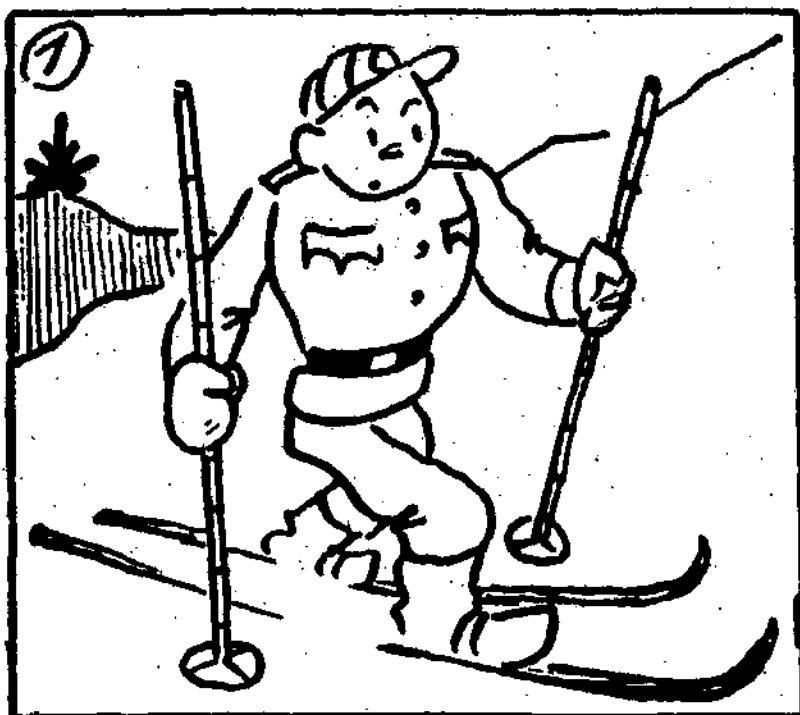
1934 m. gruodžio 27—28 d., traukinėly į Panemunę, išlipdama šančiuose PALIKAU POKELĮ L. Š. S-GOS LOTE-RIJOS BILIETŲ. Konduktoriaus nurodymu, pokelį paėmė kariai. Radusius maloniai PRAŠAU GRAŽINTI į „Trimito“ adm-ją.
O. Miceikaitė

Sekit, vyrai, Joną Gužą, kaip jis laksto ant pašliužų

J. Martinaičio karikatūros,

Misinginio Mamonėlio žodžiai

1. Kareivėlis Jonas Gužas
Išitaisė sau pašliužas,
Tuoį mūs Gužas lėks į kalną
Išbandyti sniegą švelnų,
Naują sportą išbandyt,
Kaip paukštelis paskraidyt.
2. Skrido Gužas ir pardribo,
Akyse žvaigždėlės žiba,
Laižo sniegą, kojas krato,
Dar gerai, kad nieks nemato,
O tai gėda būt baisi —
Juoktusi iš jo visi.

3. Ak, menka čia, vyrai, gėda —
Gužas vėl nuo kalno rieda,
Pamoką turėjęs sveiką,
Jis jau lygsvarą išlaiko,
Nors dar skrenda ir kreivai,
Laviruoja gan gyvai.
4. Na gi čia kas? Ogi Gužas!
Raižo orą jo pašliužos,
Skrenda Gužas, kaip norvegas —
Nebereikalingas sniegas.
Ir ko Gužui pavydėt —
Reiks ir man šliaužyt pradėt!

ARISTOKRATAS TARP VARGŠŲ (Papasakojo tėvas, gyvenęs per didįjį karą Rusijoje)

Kartą rusų caras Petras Didysis iškeliavo į savo valstybės provinciją pažiūrėti, kaip gyvena jo valdomi paprasti žmonės: ką kalba, ką dirba ir t. t.

Tolimoje provincijoje įėjo į menką trobelę, rado besidarbuojančią moterį, o ant stalo pastebėjo knygą. Apžiūrėjęs knygą, kreipėsi į moterį sakydamas:

— Labai gerai darote, jei atliekamu laiku skaitote knygas; aš jums patariu, skaitykite kuo daugiausia, o rasite knygose daug turtų!

Tai sakydamas, moteriai nematant, įdėjo tarp knygos puslapių 100 rublių ir

paliko ją ant stalo. Ir iškeliavo, kaip paprastas žmogus, toliau...

Po kiek laiko galingas caras vėl ap-lankė tą trobelę, apžiūrėjo knygą ir, radęs paliktus pinigus savo vietoj, tarė moteriai:

— Matau, kad nelabai mėgstate skaityti knygas, jei neradote turtų, kuriuos aš radau!... Ir pasiėmė pinigus atgal.

A. Bandza

LIGONIS

— Girdėjau, kad mano Juozukas kariuomenėje dažnai serga, — teirujasi motutė atostogininko kaimyno.

— Et niekis, tetule, jis serga tik kol nueina į ambulatoriją.

„KARIO“ DRAUGAI

Nauji metai jau už vartų,
Dominykas „Kari“ varto,
Ir su džiangsmu jis širdyje
Žodžius jo net ryte ryja.

O ir Matas atsarginis,
Glaudžia „Kari“ prie krūtinės.
Kiek tik gal, jam į sveikatą
Šaukia jis: — Ilgiausių metų!..
Petras, Jurgis, Simas, Jonas
Baltrus, Rokas, Fabijonas,
Visi „Kariui“ ranką tiesia,
Visi semia iš jo šviesą.
Žodžiu, šiandien mieste — kaimė,
„Karys“ neša visiems laimę,
Nes jo žodis toks gražus
Lygiai sužavi visus.

Jonas Minelga

RAITININKO MEILĖ

(Gaida: „Aš myliu vasaros rugiagėlės“)

Aš myliu savo bėrą „Bėrutį“,
Jis taip švelniai sužvengia rytais.
Jo akys — kaip mano Katriutės;
Tą primena ne sykį, kartais.
Jis jaučia mano žingsnius artėjant,
Nešant jam kvapių dobilų;
Jo akys nušvinta, lyg deimantas,
Pasitinka skardžiu žvengimu.

Kai išauš pavasario dienos,
Ir poligonas sužydės gėlėmis:
Tuomet aš su savo „Bėručiu“
Abu nersime per Neries vilnis.

Aš myliu savo bėrą „Bėrutį“,
Jis taip švelniai sužvengia rytais.
Aš mielai lankau jojo kūtę,
Ir šeriu kvapiais dobilais.

Al. Sicila

I DABOKLĖ

(Grynčiausia „Kuprinės pabirų“ lyrika)

Į daboklę einu
Ir nešuos dovanų,
Dovanėlių gerų —
Visą glėbį parų!..

Jas gavau už kažką...
Mat, jau tokia tvarka...

Į daboklę einu...
Liūdna... nēr ten dainų,
Nėra juoko tenai...
Reiks sėdėti liūdnei...

Ir žengiu josios link...
Šaipos varnos aplink...
Į daboklę einu...

Ant širdies neskanu...
Kam toks kvailas buvau?

„Dovanų“ kam gavau?...
Man dabar jų nereik!
Bet po laiko jau... eik!..

J. Šiožiniokas

PER HIGIENOS PAMOKĄ

— Reikia atsiminti, — aiškina pulko gydytojas, — kad sveikiausia yra kvėpuoti per nosį, o ne pro burną.

Į jauną kareivį Trumpelį:

— Kodėl?
— Todėl, kad burna reikia valgyti, aiškina j. k. Trumpelis.

Al. Sicila

Kariuomenės leidiniai

KARIO KALENDORIUS 1935 METAMS. Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. Kaunas. 1934 m.

Šiame kalendoriuje yra skirsniai: kalendariumas, istorija, Lietuvos valstybė, Lietuvos valstybės santvarka, krašto apsauga, kitų valstybių kariuomenės, saugumas, ateities uždaviniai, sveikata, organizacijos, veikiančios kariuomenėje ar greta jos, lankytinos ir žinotinos vietos ir įvairūs dalykai. Be to, 3 priedėliai: sutartiniai ženklai, sutartiniai žemėlapių ženklai ir trispalvis Lietuvos žemėlapis. Tuo būdu susidarė 448 puslapių knyga, kuri yra ne tik kalendorius, bet ir tam tikros rūšies kariuomenės vadovėlis.

Todėl šis kalendorius bus labai naudingas ne tik kariams, bet ir visiems, kurie tik nori arčiau susipažinti su mūsų kariuomene ir valstybe. Reikia manyti, kad ji ims sparčiai plisti tiek kariuomenėje, tiek visuomenėje, ypač tarp šaulių ir moksleivių, kurie eina karinio rengimo dalykus.

Kad šį kalendorių galėtų įsigyti kiekvienas, kas tik nori, jo kaina nustatyta palyginti labai žema: perkant kar. štabo spaudos ir švietimo skyriuje, kariams, šauliams ir moksleiviams — tik 1 litas, o visiems kitiems — tik 1 lt. 60 ct.; knygynuose — 2 litai. Prašant atsiųsti paštu, reikia pridėti 25 ct. siuntimo išlaidoms.

Naujieji leidiniai

FOTO MĖGĖJAS Nr. 2

Foto mėgėjai, išleidę pirmąjį numerį, žadėjo išleisti antrąjį, tik išpardavę pirmąjį. Vadinasi, jų noras įvyko. Šio n-rio pradžioje jie tuo ir džiaugiasi. Džiaugiasi, kad pagyvėjo jų darbas, pagyvėjo spaudos iliustracijos, ypač meniškos, skoningos.

Mes irgi maloniai vartome šį foto mėgėjų žurnalą. Jis dailiai išleistas, rinktinėmis nuotraukomis iliustruotas ir įdomus savo turiniu. Turės naudos iš jo visi, kurie linkę į tos srities darbą ir juo susidomėję. Pravartu ir kitiems su tuo žurnalu susipažinti, gal ir jie suras savyje naujų norų ir gabūmų.

PR. MAŠIOTAS. JUOZUKAS IR JOCKUS.

Apsakymėliai vaikams. Išleido Dirvos b-vė. Kaina — 1,30 lt. Knygelė išleista gražiai ir iliustruota.

V. DUBAS. VYTUKAS

Didoka knyga, 242 pusl. Joje aprašoma vieno berniuko istorija. Tinka skaityti jau paaugusiems vaikams. Išleido Dirvos b-vė.

STEPAS ZOBARSKAS. GANYKLŲ VAIKAI.

Iliustravo dail. J. Penčyla ir P. Tarabilda. Išleido Sakalo b-vė, Kaunas, 94 psl., Kaina Lt. 2.

Mūsų originalioji literatūra kasmet stiprėja ir auga. Ypač buvo gausi ir turtinga romanistų kūryba, davusi mūsų skaitytojui keletą stambių veikalų. Bet ir kitos literatūros šakos jau pradeda stipriau augti.

Skurdė mūsų originalioji vaikų literatūra pereinamais metais susilaukė naujo gabaus rašytojo St. Zobarsko, kuris negaišdamas pradėjo žygiuoti į pirmąsias vaikų literatūros kūrėjų eiles.

„Ganyklų vaikai“ — apsakymėlių rinkinys. Čia jų yra penketas: „Dagių muzika“, „Ganyklų vaikai“, „Aliuko mišlos“, „Audra“ ir „Kryžkelėje“.

Šie įvairaus ilgumo apsakymėliai beveik visi vienodai geri ir gražūs. Gal kiek tik silpnesnis paskutinis apsakymėlis „Kryžkelėje“ dėl savo pastebimai kyšančios didaktiškos tendencijos. Apsakymėlių temos paimtos iš lietuviškojo kaimo, nesudėtingos, paprastos, bet gyvos, vaizdingos ir drauge pamokomos. Čia vaizduojamas kaimo vaikų gyvenimas, su visomis jo geromis ir blogomis pusėmis.

Kalbos stilius autoriaus gražus, lengvas, vaizdingas. Iliustracijos vidutiniškos, viršelės galėtų būti labiau vaikams patraukiantis.

Šviet. M-jos knygų tikrinimo komisijos šį knygą pripažinta tinkama mokyklų bibliotekoms.

Baigdami pastebėsim, kad Step. Zobarskas už šį savo veikalą laimėjo pereinamųjų metų Raudonojo Kryžiaus 1000 litų vaikų literatūros premiją. Kpt. Vil-tis

Akiras-Biržys. Lietuvos miestai ir miesteliai. III tomas. **KĖDAINIŲ APSKRITIS.** Autoriaus leidinys. Kėdainiai. 1934 m.

Devynių amatų žmogus, žinomas Pupų Dėdė, Petras Biržys, po nepavykusios kelionės aplink pasaulį, ėmėsi iš tikrųjų

labai reikalingo ir naudingo darbo, rinkdamas apie Lietuvos miestus ir miestelius įvairią medžiagą ir ją spausdindamas tomiais. Štai jau III tomas, stora 520 puslapių knyga su daugybe paveikslų.

Čia aprašoma Kėdainių apskritys: Kėdainiai, Surviliškio, Krakių, Grinkiškio, Pašušvio, Gudžiūnų, Baisogalos, Šetos, Žemių, Josvainių, Pernaravos, Ariogalos ir Dotnuvos valsčiai. Surinkta nemaža medžiagos, iš dalies labai įdomios. Čia visko rasime: istorijos, geografijos, statistikos, biografijų, nekrologų, laikraščių straipsnių, padavimų, atsiminimų, iškilnių aprašymų, ministerių kalbų, dainų, įspūdžių ir t. t.

Dėl to gali būti įvairių nuomonių. Kai kas gali autoriui prikišti, kad jis į šią knygą sukimšo viską, kas tik jam į rankas pateko. Savaime suprantama, jeigu toji medžiaga būtų buvusi tinkamai sunaudota, vienodai, planingai sutvarkyta, ši knyga būtų daug vertingesnė. Deja, reikia turėti galvoje, kad tai yra pirmasis tos rūšies darbas. Juk čia tik renkama ir skelbiama medžiaga. Ateis laikas, kai atsiras daugiau tokių Akirų-Biržių, kurie imsis surinktąją papildyti ir tinkamai sutvarkyti. Iš jų jau turėsime teisės reikalauti visai kitokių darbų.

Ak ir knygos kalba galėtų būti geresnė, ir korektūros klaidų mažiau, ir spaudos darbas švaresnis. Bet visus šiuos trūkumus reikia atleisti turint galvoje tas aplinkybes, kuriose autoriui tenka dirbti ne tik renkant medžiagą, bet ir rūpinantis knygos išleidimu ir jos platinimu ir pagaliau kasdieninės duonos kasniu.

Vis tiek ši knyga turi daugiau gerumų, negu blogumų, ir ji bus naudinga ne tik kėdainėnams, bet ir visiems, kurie nori arčiau pažinti savąjį kraštą.

O Tu, Biržy, pradėjęs biržyti nuo Alytaus, baik pradėtąjį darbą Zarasuose. Tada ramiai galėsi pakartoti biblinio Simeono žodžius: „Viešpatie, atleisk Tavo tarną!“.

P. Jakūtas

Pranešimas

XII ŠAULIŲ RINKTINĖS ŠTABAS 1935 M. VASARIO MĖN 10 D. TROŠKŪNUOSE (ANT PAJUOSTINĖS EŽERO) RENGIA PIRMAS ARKLIŲ LENKTYNES

Lenktynių tikslas parodyti arklių spartumą ir sveikatingumą.

Lenktynėse kviečiami dalyvauti: šauliai, ūkininkai ir šiaip turintieji arklius, pakinkytus rogutėse.

Lenktynėms arkliai bus paskirstyti grupėmis:

I grupė. Žemaitukų tipas (žemaitukai ir vietiniai lengvieji, mažieji arkliai).

II grupė. Didieji — lengvo tipo (vietiniai lengvi, aukšti arkliai).

P a s t a b a: trakėnai su kilmės dokumentais, jei sudarys grupę nemažiau 4, bus išskirti skyrium.

III grupė. Sunkaus tipo (ardėnai, jų metisai ir kiti sunkaus tipo didieji arkliai).

Lenktyniaują arkliai turės prabėgti nurodytą kelią riščia (zovada negalima) $2\frac{1}{2}$ km atstumu.

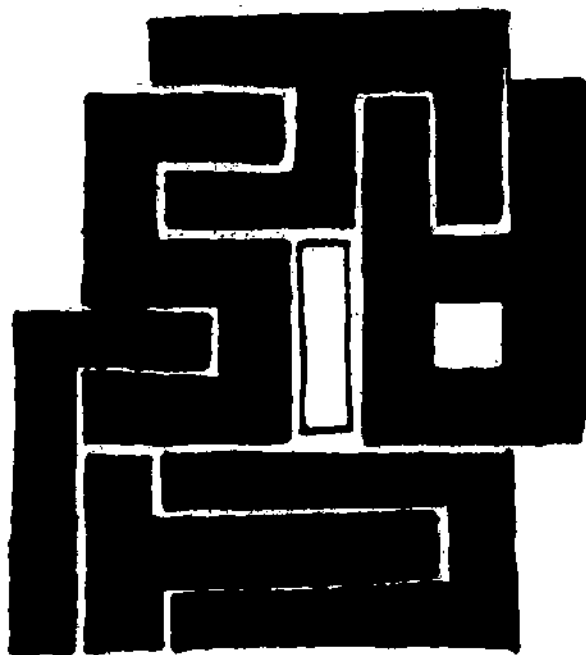
Kiekvienai arklių grupei skiriamos pinigines premijos ir pažymėjimai. Lenktynėse gali dalyvauti arkliai nejaunesni 3 metų, gerai pakaustyti, sveiki ir švarūs.

Norintieji dalyvauti lenktynėse, registruojasi per valsčių viršaičius ir šaulių būrių vadus ir tą pat dieną lenktynių vietoje nuo 8 iki 10 val. rytų įmokėję 2 litu, gauna dalyvio numerį.

Įsiregistravę ir nestoję į lenktynes, išbraukiami iš lenktyniuotojų sąrašų ir įmokėti pinigai negrąžinami.

P a s t a b a: lenktynės vykdomos pagal Žemės ūkio Rūmų taisykles.

Galvosūkio I nr. sprendimas

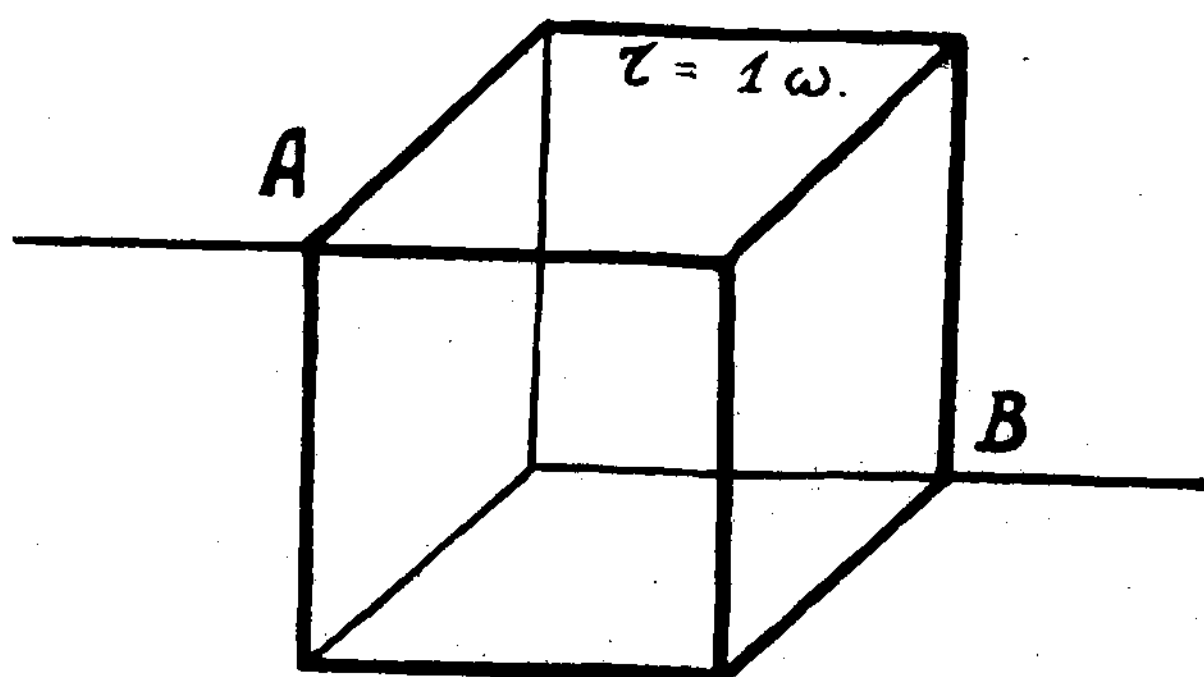
Alytus

Išsprendė:

- 1) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 2) Alf. Jusevičius (Gd.), 3) v. p. Alf. Pilauskys (1 p. div. št.), 4) Pr. Kaminskas (K. Rd.), 5) P. Davainis (Sl.)

Galvosūkis Nr. 4

(3 tš.).

ELEKTROTECHNIKOS UŽDAVINYS TECHNIKAMS

12 vienetų varžų, kiekviena po 1 omą, sujungta taip, kad sudaro taisyklingojo briaunainio (kūbo) briaūnas. Apskaičiuokite, kokia yra bendra visos sistemos varža tarp taškų A ir B.

Atrodo, kad skaičiavimas, panaudojant Kirchhofo dėsnius, nėra sunkus, bet pabandykite, — tuojau susitiksime su nemaloniais sunkumais ir neaiškumais.

Mjr. Š.

SAULĖS VIRTUVĖ

Kalifornijos Maunt-Vilzono observatorijos profesoriui Abotui pasisekė padaryti pirmąją saulės virtuvę. Svarbiausia tos virtuvės dalis yra aliuminijaus veidrodžiai, kurie pagauna saulės spindulius ir atlaužia juos į tam tikrą juodą rezervuarą su alyva. Nuo saulės spindulių alyva įkaista iki 175 laipsnių ir teka per du pečius juos įkaitindama. Paskiau alyva atvėsinama ir vėl grįžta į rezervuarą. Rezervuare vėl įkaista. Šitokia virtuvė gaminamas valgis visam Maun-Vilsono observatorijos personalui.

Taigi, kaip matome, liaudies dainelė „Saulė virė, saulė virė“... visai nemeluoja!..

J. Šiožinyš

Svarbi !!!
naujiena !!!KARIO
KALENDORIUS
1935 m.

Ypač naudingas ir būtinai reikalingas kiekvienam kariui, šauliui ir moksleiviui.

Kaina: perkant kar. štabo ir švietimo skyriuje, kariams, šauliams ir moksleiviams — 1 lt., kitiems 1 lit. 60 ct.; knygynuose — 2 lit.

Prašant atsiųsti paštu, reikia pridėti 25 centus siuntimo išlaidoms.

Skubėkime jį įsigyti!**Ar Tamsta nori visą teisybę žinoti**

kas dedasi pasauly ir aplink mus?

KARY nerasi perdėtų ir išpūstų sensacijų, bet tikrą teisybę, nes jame svarbesniais reikalais rašo tik rimti dalyko žinovai.

KARYS rašo ne vien tik kariuomenės ir krašto gynimo reikalais, bet deda daug gražių kariškų apysakų, eilėraščių, feljetonų, kariškų atsiminimų, istoriškų dalykų, praneša apie įvairius naujus išradimus ir t. t.

KARYS plačiai supažindina ir su kitais kaimyniniais kraštais, net specialius numerius tuo reikalu išleidamas.

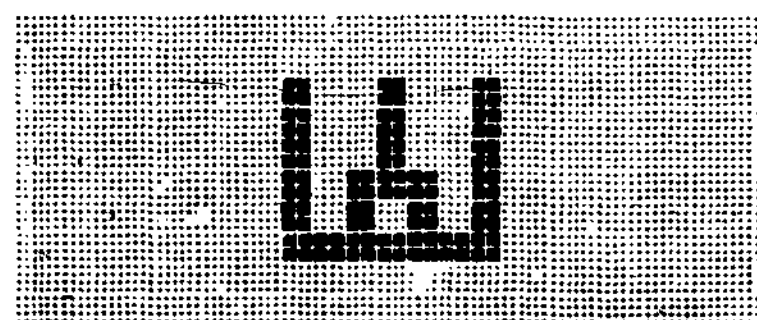
KARYS Tamstą ir liūdną bei susirūpinusį palinksmins savo „Kuprinės pabiromis“, kurios Tamstai kas savaitę pabers įvairiausių karikatūrų, eilėraščių bei kito juoko.

Jei taip, tai skubėk

išsirašyti gražų ir įdomų savaitinį laikraštį

KARI!

KARIO KAINA: metams 8 litai, 6 mėn. — 4 lit., 3 mėn. — 2 lit.

Adresas:

Kaunas, Nepriklausomybės aikštė
„KARYS“

KARYS mažiau žada, bet daugiau duoda. Pav., metams žadėjo tik 1040 psl. bet 1934 m. davė 1116 psl. paties „Kario“ ir 40 psl. atkirų priedų. Šiais metais „Karys“ dar padidėjo 4 pusl. kiekvienas numeris. Kaina paliekama ta pati. Be to, kiekvienas metinis skaitytojas gaus gražų 1935 m. sieninį karių kalendorių.

KARYS savo turiniu taikomas ne tik kariams, bet ir jų namiškiams ir visam jaunimui skaityti. Jo paveikslai, kiekvienam numery gausiai dedami, dar labiau patraukia skaitytoją pamėgti „Kari“. Pav., 1934 m. buvo įdėta per 600 įvairiausių paveikslų, per 150 karikatūrų ir t. t.